

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในจังหวัดนครพนม

โดย

รวีวรฤทธิ พลเยี่ยม

ปฎิหาริพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิชาศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง พ.ศ. 2527

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

ปัญหาพิเศษ

T097350

ของ

นายรวีรฤทธิ พลเยี่ยม

เรื่อง

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในจังหวัดนครพนม

ใ้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ (บริหารธุรกิจเกษตร)

เมื่อวันที่ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

....

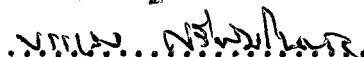
(อ. รุ่งสรรค์ โนชัย)

กรรมการปัญหาพิเศษ

....

(อ. วิเชษฐ์ มณีรัตน)

หัวหน้าภาควิชา

....

(อ.บรรเลง ศรีพิชโนทัย)

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน.....

วัน,เดือน,ปี.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ใช้ภายในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น 8 JUN 2003
2527

ประกาศคุณูปการ

ข้าพเจ้าได้ เรียบเรียงปัญหาพิเศษ เรื่อง "การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในจังหวัด นครพนม" ได้สมบูรณ์ตรงตามข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยมุ่งที่จะศึกษาให้ทราบถึงสภาพการใช้ ที่ดินในด้านการเกษตรกรรมเป็นสำคัญ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือ จากอาจารย์รังสรรค์ โนชัย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือใน การตรวจทานแก้ไข นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลเป็นอย่างดีจาก เจ้าหนากสง เสริมถาวรเกษตร จังหวัดนครพนม ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

รวีวรฤทธิ พลเยี่ยม

กุมภาพันธ์ 2528

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ	
ความสำคัญของการศึกษา	1-3
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
การตรวจเอกสาร	3-5
ขอบเขตการศึกษา	5
วิธีการศึกษา	6
2. ลักษณะและสภาพทั่วไปของจังหวัดนครพนม	
ที่ตั้งและอาณาเขต	7
เนื้อที่	7
ภูมิประเทศ	7-8
ดินฟ้าอากาศ	8-11
การชลประทาน	11-19
การคมนาคม	19
การศึกษา	20
การสาธารณสุขและสาธารณสุขโลก	20
3. สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดิน	21
พลเมือง	22-25
การอาชีพ	26
แหล่งน้ำ	27
สถาบันรัฐบาล	27-30
สถาบันเอกชน	30-31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่

หน้า

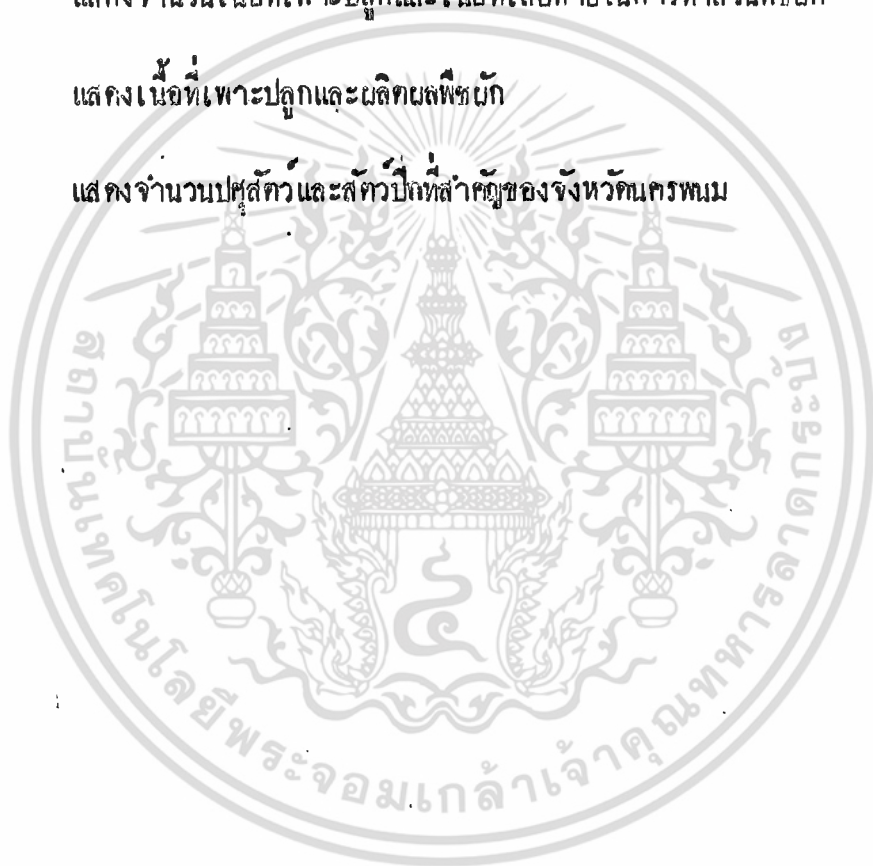
การใช้แรงงานและเครื่องมือเกษตรกรรม	31-32
ราคาที่ดินในจังหวัดนครพนม	32-34
4. การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร	
สภาพการใช้ที่ดินในจังหวัดนครพนม	35-36
ลักษณะการถือครองที่ดิน	36-38
การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร	38-39
การใช้ที่ดินเพื่อการทำนา	39-40
ผลการทำนาในจังหวัดนครพนม	40-44
การใช้ที่ดินในการปลูกพืชไร่	45-47
การใช้ที่ดินในการปลูกพืชผัก	48-51
การปลูกพืชยืนต้น	52
การเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดนครพนม	52-53
การจำหน่ายผลิตภัณฑ์	54
5. สรุปผลการศึกษาและขอเสนอแนะ	55-57
ปัญหาของการใช้ที่ดิน	57-58
ขอเสนอแนะและแนวทางแก้ไข	59-60
บรรณานุกรม	61

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวน พลเมือง เนื้อที่ของจังหวัดนครพนมเป็นรายอำเภอ	10
2	แสดงจำนวนน้ำฝนของจังหวัดนครพนม	12
3	แสดงจำนวนอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง-ใหญ่ที่ตั้ง และจำนวนพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์	14
4	แสดงจำนวนอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กที่ตั้ง และจำนวนพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์	15-17
5	แสดงจำนวนประชากรของจังหวัดจำแนกตามอำเภอ และเทศบาล	23
6	แสดงจำนวนพลเมือง และอัคราเพิ่ม	24
7	แสดงความหนาแน่นของพลเมืองในจังหวัดนครพนม	25
8	แสดงราคาเฉลี่ยที่ดินในจังหวัดนครพนมเป็นรายอำเภอ	34
9	แสดงการใช้ที่ดินของจังหวัดนครพนม	35
10	แสดงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในจังหวัดนครพนม	38
11	แสดงเนื้อที่ถือครองในการทำนาเป็นรายอำเภอ	41
12	แสดงผลการทำนาในจังหวัดนครพนม	43
13	แสดงการขยายเนื้อที่การทำนาเป็นรายอำเภอ	44

ตาราง	หน้า	
15	แสดงเนื้อที่ปลูกพืชไร่และผลิตผลพืชไร่ต่าง ๆ	47
16	แสดงจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกและเนื้อที่เสียหายในการทำสวนพืชผัก	48
17	แสดงเนื้อที่เพาะปลูกและผลิตผลพืชผัก	50-51
18	แสดงจำนวนปศุสัตว์และสัตว์ปีกที่สำคัญของจังหวัดนครพนม	53

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	พื้นที่ทั้งหมดของการทำ เกษตร	18
2	การไถที่คืนในเขตจังหวัดนครพนม	36
3	ลักษณะ และการถือครองที่ดิน	37
4	การไถที่คืนเพื่อการ เกษตร	39

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1 ความสำคัญของการศึกษา

เนื่องจากเกษตรกรรมมีความสำคัญยิ่งต่อประเทศไทย เพราะการเกษตรการผลิตปัจจัยที่ใช้ในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยมีผลเมืองเป็นเกษตรกรถึง 85%¹ ซึ่งน้อยกว่าแต่ก่อนซึ่งมีมาเกือบทั่วประเทศ ในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในประเทศไทย มีการคำนวณในทางวิชาการว่าอาจจะขยายเนื้อที่ทำการเกษตรได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะจะท้องสงวนเนื้อที่ป่าไม้ไว้ให้เป็นสัดส่วนที่เพียงพอ เพื่อรักษาความชื้นของพื้นดินไว้ไม่ให้พื้นดินแห้งแล้งอาจกลายเป็นทะเลทรายได้ จึงมีปัญหาวากสกริที่ที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดของพื้นที่นั้นอย่างไร จึงจะสามารถผลิตให้ได้ปริมาณเพียงพอกับความต้องการ

นอกจากนี้ประเทศไทยของอาศัยรายได้จากการเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก ก็จะเห็นได้ว่าในการประกอบอาชีพไม่ว่ารูปใด ย่อมต้องอาศัยที่ดินเป็นปัจจัยในการผลิตด้วยกันทั้งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเกษตรกรรมย่อมจะขาดที่ดินไม่ได้เลย การผลิตในทางเกษตรจะมีปริมาณมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนที่ดินและคุณภาพของดินเป็นสำคัญ การที่ดินมีอยู่อย่างจำกัด แต่ผลเมืองที่จำเป็นของใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้น ย่อมทำให้การถือครองค่าลงถึงเช่น ในจังหวัดนครพนม การเพิ่มขึ้นของผลเมืองแต่ละปีนั้นเพิ่มขึ้นประมาณ 8708² ก็จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ.2524 ผลเมืองมีประมาณ 531934 คน พอปี พ.ศ.2525 เพิ่มขึ้นเป็น 540642 คน ความหนาแน่นของผลเมืองมีประมาณ 52.30 ตารางกิโลเมตร³ แต่จำนวนเนื้อที่ถือครองในการเกษตรของจังหวัดนครพนมมีเนื้อที่ 1218554 ไร่⁴ และแต่ละปีจำนวนเนื้อที่

1. วิเคราะห์โครงการเงินในเชิงเศรษฐศาสตร์ สมาคมเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. สถิติกรมการปกครอง จังหวัดนครพนม

3. เอกสาร 3 ปี สถิติกรมการปกครอง จังหวัดนครพนม การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่าการใด ๆ สถิติกรมการปกครอง จังหวัดนครพนม การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า เอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. สถิติกรมการเกษตร ปีพ.ศ.2525 สำนักงานเกษตรจังหวัด

การเพาะปลูกเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเมื่อรวมกับเนื้อที่เสียหาย กลับทำให้ไม่สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของ
ผลเมือง ดังเช่นเนื้อที่การเพาะปลูกที่ใช้ในการทำงานในปี พ.ศ. 2523 - 2525 มีเนื้อที่การ
เพาะปลูกเพิ่มขึ้นประมาณ 53757 ไร่⁴ มีเนื้อที่เสียหาย 8293 ไร่ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว
953309 ไร่ ผลผลิตที่ได้ 3050589 เกวียน ประมาณ 32 ตัน/ไร่ ผลผลิตที่ได้กำลังไม่เพียงพอ
กับความต้องการของผลเมือง

จากปัญหาการเพิ่มขึ้นของผลเมืองและการมีที่ดินอย่างจำกัดทำให้ต้นทุนการผลิตสูง
ปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอแก่ความต้องการของผลเมือง ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาวิธีการแก้ไข
ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอกับความต้องการโดยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ที่ดินที่มีอยู่
ให้สูงขึ้นและเกี่ยวกับคุณภาพของดิน กลไกที่ยังต้องรู้จักวิธีบำรุงรักษาเนื้อที่ของคนที่อุดมสมบูรณ์
มีอาหารพืชอย่างเพียงพออยู่เสมอ กลไกจะต้องสนใจศึกษาสภาพของดิน รู้จักใช้ปุ๋ย รู้จักแก้ไข
ปรับปรุงชลประทาน ฯลฯ ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วที่ดินจะยิ่งเสื่อมคุณภาพลงไปอีก ซึ่งจะทำให้การผลิต
ไร่ประโยชน์และลดประสิทธิภาพลงไปด้วย ซึ่งเป็นเหตุให้จะต้องศึกษาถึงสิ่งดังกล่าวต่อไป

ความสำคัญของการเกษตรและปัญหาของการใช้ที่ดินในประเทศไทยดังกล่าว จึงทำให้
สภาพพื้นที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรมของจังหวัดนครพนม เป็นที่ต้องการของเกษตรกรเพื่อนำมา
ก่อให้เกิดการผลิตขึ้น จากการทำนครพนมทั้งหมด 6093399 ไร่ มีผลเมืองที่เป็นครอบครัว
เกษตรกรอยู่ถึง 151135 ครอบครัว⁵ มีเนื้อที่ป่าไม้ 3486600 ไร่ เป็นเนื้อที่อื่น ๆ เช่น
ภูเขา แม่น้ำ 310255 ไร่ การจะขยายเนื้อที่ทำการเกษตรนั้นขยายได้อีกเพียงเล็กน้อย
เท่านั้นเอง เพราะจะต้องสงวนป่าไม้ไว้เป็นสัดส่วน ป่าไม้ที่สงวนไว้ซึ่งเป็นป่าไม้ที่นิยมปลูกได้แก่
ไม้สัก ไม้ยาง ไม้เต็ง ไม้รัง เป็นต้น มีการส่งเสริมโครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการ
เกษตร เริ่มเข้าโครงการปี 2523 จนถึงปี 2524 มีโครงการทั้งหมด 95 โครงการ เช่น
โครงการผลิตข้าว การป้องกันกำจัดศัตรูพืช งานพืชผัก งานไม้ดอกไม้ประดับ งานพืชไร่

5. สวัสดิ์ข้อมูลการเกษตร ปี 2523/2524 ส่วนงานเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานพิเศษโดย งานหมอมใหม่เหล่านี้เป็นต้น พื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ของจังหวัดนครพนม ได้แก่ อำเภอเมืองนครพนม อำเภอปลาปาก อำเภอเรณูนคร อำเภอกำชะอี อำเภอนิคมคำสร้อย อำเภอนาแก อำเภอธาตุพนม อำเภอขามแพง อำเภอนาหว้า อำเภอศรีสงคราม และกิ่งอำเภอดงหลวง เป็นต้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะและสภาพทั่วไปของจังหวัดนครพนม เช่น ที่ตั้ง อาณาเขต เนื้อที่ ภูมิประเทศ สภาพดินฟ้าอากาศ การชลประทาน การคมนาคม การศึกษา ตลอดจน การอนามัยและการสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดิน เช่น จำนวนพลเมือง อาชีพของประชาชน การจับสหกรณ์ จำนวนเนื้อที่ถือครอง ลักษณะการถือครอง ราคาที่ดิน ค่าจ้างแรงงาน ตลอดจนลักษณะของเครื่องอุปกรณต่าง เกษตรและวิธีการใช้อุปกรณนั้น ๆ
3. เพื่อศึกษาสภาพของการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในจังหวัดนครพนมว่าได้ใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรไปในรูปใดบ้าง เช่น ในการทำนาทำสวน การปลูกพืชเป็นต้น ตลอดจนถึงสภาพของปศุสัตว์ ว่าได้ผลเป็นประการใดบ้าง
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขการใช้ที่ดินยังมิได้ผลดีให้ได้ เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดิน และแก่สังคมในมากที่สุด

1.3 การตรวจเอกสาร

1. แสง ขวัญระทุม รายงานการศึกษาเรื่อง เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครพนม ของฝ่ายวิจัยสินค้าเกษตรกรรม กองวิจัยสินค้าการตลาด เกษตร รายงานถึงการใช้ที่ดินในรูปสหกรณ์ หลักและวิธีการใช้ที่ดิน ประโยชน์ของที่ดินที่มีต่อการ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปสหกรณ์การผลิต ลักษณะพฤติกรรมของตลาดซึ่งได้เสนอข้อคิดเห็นไว้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารลับของกรมเจ้าคุณสุธรรมะวิวัฒน์
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1 ขยายสหกรณ์นำรุ่งคืนให้มากขึ้น เพราะเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้สหกรณ์มีความรู้ความสามารถในการปรับปรุงที่ดินของตนให้มีความอุดมสมบูรณ์ และให้สหกรณ์มีโอกาสรับบริการของสหกรณ์นำรุ่งคืนด้วย

1.2 การปรับปรุงดินและการให้ไถผลผลิตดี โดยใช้พันธุ์พืชที่ดี การรู้จักใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมได้ส่วนล้น ตลอดจนการรู้จักปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก ย่อมจะทำให้ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นอีกมากทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ แล้วย่อมจะลดต้นทุนการผลิตและการสิ้นเปลืองเวลา ทำให้การใช้แรงงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

1.3 ควรดำเนินงานในรูปสหกรณ์ ดังเช่นรูปสหกรณ์การผลิต การดำเนินการจัดการโดยเจ้าหน้าที่สหกรณ์ การบริหารงานสหกรณ์แห่ง เป็นแผนกส่งเสริมอาชีพ แผนกสินเชื่อ แผนกการซื้อ แผนกการขาย แผนกการแปรรูป แผนกบัญชี และการเงิน และแผนกการศึกษาอบรม

1.4 การจัดสหกรณ์นี้เป็นการสร้างชุมชน ซึ่งจะต้องมีระเบียบและบริการต่าง ๆ ซึ่งอำนวยความสะดวก

2. สุรพงษ์ อิมทรเสนา วิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์การใช้ที่ดิน ศึกษาการใช้ที่ดินในจังหวัดนครพนม ใ้วิเคราะห์ถึงหลักและวิธีการใช้ที่ดิน การชลประทาน การขุดคลองระบาย การใช้ที่ดินให้ถูกต้องเพื่อประโยชน์แก่การเกษตรกรรม ตลอดจนถึงการปรับปรุงป่าไม้โดยรอบ จัดสรรให้เป็นที่ดินที่เหมาะสมแก่การเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มผลิตผลทางการเกษตรปี พ.ศ. 2515 - 2516 ซึ่งได้เสนอและวิเคราะห์ไว้ดังนี้

2.1 ในการปรับปรุงการใช้ที่ดินให้เพียงพอนั้นได้ขยายการปรับปรุงป่าไม้ที่ไม่เป็นประโยชน์ให้เป็นที่ดินที่เหมาะสมสำหรับการประกอบการกิจกรรม และยังได้จัดที่ดินเพื่อสร้างศูนย์การทดลองการเกษตรผลิตเมล็ดพันธุ์ รวมทั้งแนะนำการใช้ปุ๋ยต่าง ๆ ตลอดจนปลูกพืชทดแทนหลังฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อให้ดินอุดมสมบูรณ์และมีประโยชน์

2.2 การปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อให้พอแก่การเกษตรไม่ว่าจะเป็นฤดูไหน ได้ทำการขุดคลองระบายน้ำเพื่อไม่ให้น้ำท่วมแปลง รวมทั้งทำการก่อสร้างวางท่อส่งน้ำให้เขาแปลง โดยยาวทั่วถึง ไม่นาน้ำขาดระยะ ปัญหาเหล่านี้ล้วนของอาศัยการชลประทาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 การปรับปรุงสภาพของดินและที่กินให้มีคุณภาพ เพราะโดยทั่วไปเป็นดินปนทราย ปนหินยุ ไม่สู้จะมีคุณภาพนักในบางท้องที่ ดังนั้นจึงได้ปรับปรุงโดยพัฒนาดินให้เป็นประโยชน์ มีคุณค่าโดยไผ่ปุ๋ยและเลือกปลูกพืชให้เหมาะกับดิน ตลอดจนการหาพันธุ์พืชที่ดีและยาปราบศัตรูพืช จัดให้ที่กินในประเภทต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน เช่น ที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน ไร่ นา ไร่ ไม้สวนสัมพันธ์กัน

2.4 การปรับปรุงผลผลิตกอไรให้สูง จะทำได้โดยการปรับปรุงคัดเลือกแม่ไขที่ลาดัง โดยไขอุปรณที่ทันสมัย จัดหาเครื่องจักรเพื่อให้ทุ่นแรงและไขปริมาณเยอะ หมาย เชี่ยวชาญมีความรู้ในการถนอมไข่ เลือกผลิตพืชที่เป็นประโยชน์และให้ผลคุ้มค่า

2.5 การปรับปรุงการใส่ที่กินให้เป็นไปตามผังนครหลวง โดยคำเนิการสงวนที่กินไว้เพื่อระบบการคมนาคม ยานราชการ บริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ จัดระบบที่กินเพื่อกิจการอุตสาหกรรม และอาคารค่าใหม่ เพื่อความสะดวก ปลอดภัย ในส่วนที่ไม่สามารถใช้ในการถนอมไข่ เพื่อไม่ให้กินสูญเปล่า

2.6 การปรับปรุงตลาดซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรขึ้นชั้นแข่ง เพราะช่วยเป็นกำลังใจให้เกษตรกร ถ้าจำหน่ายผลิตผลได้ราคาสูงสะดวกสบาย ย่อมทำให้เกษตรกรมีรายได้และส่งเสริมความ เ็นอยู่ของการถนอมไข่ขึ้น ทำให้เกษตรกรรู้สึกว่าการใส่ที่กินประโยชน์แก่ตนมาก ก็ย่อมจะทำให้รู้จักใส่ที่กิน ดีขึ้นมา เพื่อให้ผลผลิตดีและมีปริมาณมาก สะดวกในการใส่ที่กินและอยู่อาศัย ซึ่งต้องจัดสร้างถนน การชลประทาน โรงเรียนสุเคราะห์หรือสถานอนามัย สถานตำรวจ สถานหัดอาชีพ การจัดบริการต่าง ๆ ให้พร้อมสรรพ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

โดยมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับการใส่ที่กินเพื่อการเกษตรกรรมเป็นสำคัญ และรวมถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใส่ที่กินเพื่อการเกษตรกรรมด้วย เนื่องจากจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีลักษณะของพื้นที่แตกต่างกันอยู่มาก การศึกษามุ่งที่จะให้ทราบถึงการใส่ที่กินเพื่อการเกษตรในท้องที่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านแพง อำเภอธาตุพนม อำเภอท่าอุเทน อำเภอปลาปาก อำเภอนาแก อำเภอเรณูนคร อำเภอนาหว้า ในการใส่ที่กินเพื่อการเกษตรในช่วงปี 2524 - 2525 นับแต่ละท้องที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง ตลอดจนศึกษาถึงวัตถุประสงค์อันเป็นปัญหาในการใส่ที่กิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

เพื่อการเกษตรในท้องถิ่นเลย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 วิธีการศึกษา

ขั้นตอนในการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ได้ข้อมูลแบบทุติยภูมิโดยการค้นคว้าจากตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกันต่าง ๆ ในการใช้ที่ดิน และสถิติตัวเลขต่าง ๆ ที่ได้จากหน่วยราชการ จังหวัดนครพนมและกระทรวงเกษตร นำมาวิเคราะห์พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็น
2. การวิเคราะห์ ได้นำข้อมูลแบบทุติยภูมิมานำวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ตาราง ซึ่งทำเป็นตารางเปรียบเทียบ แสดงผลของการใช้ที่ดิน เนื้อที่เสียหาย เนื้อที่เพาะปลูก ตลอดจน แสดงความหนาแน่น และการถือครอง การทำนา การขยายเนื้อที่ เหล่านี้ล้วนใช้ในการวิเคราะห์ ควบคู่กันเปรียบเทียบ และการคำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)

ลักษณะและสภาพทั่วไปของจังหวัดนครพนม

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครพนมตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง เป็นจังหวัดชายแดนติดต่อกับประเทศลาว อยู่ห่างจากจังหวัดพระนครตามเส้นทางรถไฟประมาณ 569 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถยนต์อีกประมาณ 240 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงคำม่วน แขวงสุวรรณเขตของประเทศลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกัน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมือง อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดมุกดาหาร

2.2 เนื้อที่

จังหวัดนครพนมมีเนื้อที่ทั้งหมด 5459.657 ตารางกิโลเมตร เฉพาะอำเภอเมืองมีเนื้อที่ 865.853 ตารางกิโลเมตร อำเภอบ้านแพง 726.167 ตารางกิโลเมตร อำเภอศรีสงคราม 677.819 ตารางกิโลเมตร อำเภอท่าอุเทน 1204.614 ตารางกิโลเมตร อำเภอปลาปาก 427.278 ตารางกิโลเมตร อำเภอนาแก 670.335 ตารางกิโลเมตร อำเภอเรณูนคร 257.76 ตารางกิโลเมตร อำเภอธาตุพนม 292.058 ตารางกิโลเมตร อำเภอนาหว้า 292.773 ตารางกิโลเมตร ดังตารางที่ 1

2.3 ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดนครพนมเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งแม่น้ำโขงและเป็นตาม

(Flood Plain) เสียส่วนมาก เพราะจังหวัดนี้มีสายน้ำลำธารที่เป็นสาขาแม่น้ำโขงมากมาย มีเนื้อที่ยาวตามลำแม่น้ำโขงถึง 200 กิโลเมตร ถัดจากที่ราบเขาไปเป็นที่ดอน เป็นเขาเตี้ย ๆ และมีป่าทึบอยู่ในบางท้องที่ แต่โดยทั่วไปแล้วพื้นที่เป็นป่าโปร่งสลับกับพื้นที่ทุ่งเบึกเพื่อการทำไร่ ทำนา แม่น้ำสำคัญคือ แม่น้ำสงคราม อยู่ในเขตอำเภอศรีสงครามและอำเภอท่าอุเทน มีหนองน้ำ กว้างใหญ่ คือ หนองญาติในเขตอำเภอเมือง ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำตามธรรมชาติ นอกจากนี้ก็มี อ่างเก็บน้ำชลประทานอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ มากมาย

จังหวัดนครพนม แบ่งส่วนการปกครองเป็น 9 อำเภอ และมี 82 ตำบล ดังต่อไปนี้

1. อำเภอเมือง มี 12 ตำบล
2. อำเภอบ้านแพง มี 7 ตำบล
3. อำเภอศรีสงคราม มี 9 ตำบล
4. อำเภอท่าอุเทน มี 13 ตำบล
5. อำเภอปลาปาก มี 8 ตำบล
6. อำเภอนาแก มี 14 ตำบล
7. อำเภอเรณูนคร มี 5 ตำบล
8. อำเภอธาตุพนม มี 9 ตำบล
9. อำเภอนาทอง มี 5 ตำบล

2.4 ดินฟ้าอากาศ

เนื่องจากจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะของดิน ส่วนมากจึงเป็นดินร่วนปนทรายจนถึงทรายล้วน บางท้องที่เป็นที่ราบเป็นกรวด และมีบางท้องที่เป็นดินเหนียวปนทราย พื้นที่ส่วนมากราบลาดลงสู่แม่น้ำโขง ลักษณะของอากาศในจังหวัดนครพนมนั้น ในฤดูหนาวอากาศค่อนข้างหนาวมาก ในฤดูร้อนจะมีลมร้อนพัดอยู่เกือบตลอดเวลา ส่วนในฤดูฝนมีฝนชุกพอประมาณ

จังหวัดนครพนมได้รับลงมรสุมสองทางคือ ลมมรสุมที่พัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย พาเอาไอน้ำมาตกเป็นผลในฤดูฝน และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดพาเอาความเย็นมาด้วย จึงทำให้จังหวัดนี้ค่อนข้างหนาวจัดในฤดูหนาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1

แสดง จำนวน ตำบล เนื้อของจังหวัดนครพนมเป็นรายอำเภอ

พ.ศ. 2525

จำนวน		พื้นที่	
อำเภอ	ตำบล	จำนวนเนื้อที่ (ตาราง กม.)	พื้นที่ทั้งหมด/ไร่
อำเภอเมือง	12	865.853	551250
อำเภอบ้านแพง	7	726.167	453854
อำเภอศรีสงคราม	9	677.819	423637
อำเภอท่าอุเทน	13	1204.614	182983
อำเภอปลาปาก	8	427.278	752884
อำเภอนาแก	14	670.335	295174
อำเภอเรณูนคร	5	257.76	161100
อำเภอธาตุพนม	9	292.058	182536
อำเภอนาหวา	5	292.773	418972
รวม 9 อำเภอ	82	5459.657	3422390

ที่มา : กรมการปกครอง จังหวัดนครพนม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุณหภูมิในเดือนธันวาคมจะต่ำสุดในฤดูหนาว และอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายนซึ่งเป็นฤดูร้อน จังหวัดนครพนมมี 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - มกราคม

จังหวัดนครพนม เป็นจังหวัดที่มีฝนตกเกือบตลอดปี ตามปกติจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม จนถึงปลายเดือนตุลาคม ตามสถิติปริมาณน้ำฝนที่ตกในจังหวัดนี้ในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีฝนในเดือนมีนาคม เดือนเมษายนทุกปี และเดือนพฤษภาคมทุกปี แต่มีปริมาณน้อย ในรอบหนึ่งปี จะตกอยู่ประมาณ 10 เดือน ปริมาณน้ำฝนตลอดปี 1576.6 - 2728.4 มิลลิเมตร ในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา คือตั้งแต่ปี 2520 - 2525 ปี ที่มีจำนวนน้ำฝนน้อยที่สุด คือในปี 2520 คือ 1576.6 มิลลิเมตร และปีที่มีฝนตกมากที่สุด คือในปี 2521 คือ 2728.4 มิลลิเมตร ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 2

2.5 การชลประทาน

ในจังหวัดนครพนม มีสภาพการชลประทานคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวคือรัฐบาลมีนโยบายสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อให้ประชาชนมีน้ำไว้กินไว้ใช้ได้ตลอดปี เพราะบางช่วงของฤดูทำให้มีน้ำมากไป บางช่วงก็ขาดแคลนอันเป็นผลเสียแก่ราษฎรหรือ เกษตรกรในท้องถิ่นนั้น ดังนั้นจึงได้สร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน เพราะว่าปริมาณน้ำในแม่น้ำลำธารมีไม่เพียงพอและไม่สม่ำเสมอ บางคราวมีมากเกินไป บางคราวก็น้อยไปจนถึงก้นขาดแคลน เมื่อรัฐบาลมีนโยบายสร้างอ่างเก็บน้ำซึ่งไม่ใช่สร้างการชลประทานแบบเหมืองฝาย จึงนับว่าเป็นผลดีและมีประโยชน์ต่อเกษตรกรมาก ปัจจุบันนี้อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่ก่อสร้างเสร็จ และใช้การได้แล้วรวม 9 แห่ง เป็นอ่างเก็บน้ำที่เป็นประโยชน์เพื่อการเกษตรทั้ง 9 แห่ง รวมเนื้อที่ที่ได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำ 39,400 ไร่ อ่างเก็บน้ำทั้ง 9 แห่งนั้น ได้แก่ ภูกระแตที่อำเภอเมืองหนองญาติ ที่อำเภอเมือง ห้วยส้มโรง ที่อำเภอเมือง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2

แสดงจำนวนน้ำฝนของจังหวัดนครพนม

พ.ศ. 2520-2525

พ.ศ.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวมตลอดปี (ม.ม.)
2520	139	-	1.3	117.1	109	265.2	280.8	348.7	381	11.6	21.7	1.2	1576.6
2521	19.2	52.2	96.4	284.4	256.4	400.5	592.1	750.2	278.7	4.9	3.4	-	2728.4
2522	2.4	6.9	172	123.9	290	494.5	434.5	523.1	212	-	-	-	2259.3
2523	-	27.8	36.1	159.6	139.1	139.1	450.9	389	426.5	41.6	0.1	-	1809.8
2524	-	16.1	22.8	93.1	149.4	149.4	591.8	528.9	226.4	107.9	103	-	1988.8
2525	-	64.3	20.9	53	169.5	169.5	381.4	637.3	237.3	170.7	2.2	0.2	1906.3

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา จังหวัดนครพนม

ห้วยเขียงหิน ที่อำเภอท่าอุเทน ร่องกระเบา ที่อำเภอธาตุพนม บึงมอ ที่อำเภอท่าอุเทน
 ห้วยสีฐาน ที่อำเภอนาแก ห้วยกานเหลือง ที่อำเภอนาแก และห้วยแดนที่อำเภอปลาปาก
 ดังตารางที่ 3

ปริมาณน้ำที่เก็บกักไว้ในรูปของอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่ได้มาจากน้ำฝนและแม่น้ำโขง
 ส่วนอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กนั้นที่ให้ประโยชน์แก่การเกษตรมีจำนวน 45 แห่ง อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก
 นี้ส่วนใหญ่ได้มาจากกั้วรเก็บกักน้ำฝน อ่างเก็บน้ำบางแห่งมากจนไม่สามารถคิดเป็นเนื้อที่ชลประทาน
 ได้ จะเห็นว่าอ่างเก็บน้ำทั้ง 45 แห่ง นี้มีเนื้อที่มากที่สุด ได้แก่หนองโคน ที่อำเภอศรีสงคราม
 และห้วยเวินที่อำเภอธาตุพนม มีเนื้อที่การชลประทาน 800 ไร่ อ่างเก็บน้ำหนองโคนนั้นก่อสร้าง
 เมื่อปี พ.ศ. 2520 ส่วนห้วยเวินนั้นจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2523 ส่วนการจัดตั้งในปี 2525 ซึ่งมีแต่
 อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ส่วนอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กที่จัดตั้งในปี 2525 มีเนื้อที่ไม่เกิน 400 ไร่
 ดังตารางที่ 4

จากตารางที่ 3 และ 4 นั้น จะเห็นการจัดตั้งอ่างเก็บน้ำไว้ให้เห็นผลมากในระยะที่มี
 อ่างเก็บน้ำเพียงพอกับจำนวนที่ต้องการใช้ เกษตรกรไม่ต้องเดือดร้อนเหมือนระยะที่ผ่านมาเกี่ยวกับ
 น้ำไม่พอใช้ เพราะสภาพดินฟ้าอากาศไม่อำนวย ทำให้เกษตรกรต้องพบกับภาวะสูญเสียที่ลงทุน
 ในพืชไร่ของตนไปโดยเปล่าประโยชน์ เพราะไม่มีน้ำให้แก่พืชไร่ ก็ทำให้ขาดคุณภาพและปริมาณ
 ที่ควรได้รับกลับลดลง ทำให้เสียหายได้ในการจำหน่ายผลผลิต แต่เมื่อช่วงหลังรัฐบาลได้สร้าง
 อ่างเก็บน้ำ จึงนับว่าไ้บรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรในเรื่องการลงทุนแล้วของเสีย
 เปล่าได้ จึงนับว่าเป็นโครงการที่ให้ผลโครงการหนึ่งแก่เกษตรกร

ตารางที่ 3

แสดงจำนวนอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง-ใหญ่ที่ทิ้งและจำนวนพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์

พ.ศ. 2525

ชื่ออ่างเก็บน้ำ	ที่ตั้งอ่างเก็บน้ำ		ความจุ (ลบ. เมตร)	เนื้อที่ชลประทาน (ไร่)
	ตำบล	อำเภอ		
ภูกระแต	หนองญาติ	เมือง	23,100	-
หนองญาติ	หนองญาติ	เมือง	6,796,542	600
ห้วยส้มโอง	บ้านฉาง	เมือง	2,424,072	12,000
ห้วยเชียงยืน	เวินพระบาท	ท่าอุเทน	344,187	1,500
ร่องกระเบา	อุนทยา	ซำคันทน์	348,240	150
บึงมอ	ท่าอุเทน	ท่าอุเทน	303,400	-
ห้วยสีคูน	นาแก	นาแก	1,806,155	7,600
ห้วยก้านเหล็ก	ก้านเหล็ก	นาแก	7,408,000	9,700
ห้วยแคน	หนองฮี	ปลาปาก	11,014,250	8,000
รวมพื้นที่ชลประทาน				39,400

ที่มา : กรมชลประทาน จังหวัดนครพนม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4

แสดงจำนวนอ่างเก็บน้ำ ขนาดเล็ก ที่ตั้ง และจำนวนพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์

ของจังหวัดนครพนม

ปี พ.ศ. 2520-2525

ตัวอย่าง เก็บน้ำขนาดเล็ก	ที่ตั้งอ่างเก็บน้ำ		เนื้อที่ชลประทาน(ไร่)	ปีที่จะ ปีที่จะ
	ตำบล	อำเภอ		
1. พนง โคน	ท่าบ่อ	ศรีสงคราม	800	2520
2. ห้วยคอกช้าง	นาเลียง	นาหว้า	-	2520
3. ห้วยหมากจับ	นาคำ	ศรีสงคราม	180	2520
4. ห้วยหามแซ	หุ่มแก	นาแก	-	2520
5. ห้วยกานผึ้ง	นาแก	นาแก	-	2520
6. ห้วยเสือเทือก	กุรุคุ	เมือง	150	2520
7. ห้วยเก็ง	พิพาน	นาแก	-	2520
8. ห้วยหวาน(ตอนล่าง)	นาแก	นาแก	-	2520
9. ห้วยยาง	บางแกง	นาแก	150	2520
10. ห้วยจำปา	กานเหลือง	นาแก	-	2520
11. ห้วยลังกา	บ้านเซ่ง	บ้านแพง	200	2521
12. ห้วยจิกเน็ง	มหาชัย	ปลาปาก	-	2521
13. ห้วยหว้า	โคกสูง	ปลาปาก	-	2521
14. ห้วยนกเหาะ	โคกสูง	ปลาปาก	-	2521
15. ห้วยสาม	สามผง	ศรีสงคราม	-	2521
16. อ่างหนองสังข์	บ้านขา	ศรีสงคราม	-	2521
17. หนองไฉยวาน	บ้านเขือง	ศรีสงคราม	-	2521
18. ห้วยมาด	รวมราษฎร์	ท่าอุเทน	-	2521

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่ออ่างเก็บน้ำขนาด เล็ก	ที่ตั้งอ่างเก็บน้ำ		เนื้อที่ชลประทาน(ไร่)	ปีที่จัดตั้ง
	ตำบล	อำเภอ		
19. ห้วยหวาน(ตอนบน)	นาแก	นาแก	-	2521
20. ห้วยก้านเหลือง	บ้านแก่ง	นาแก	-	2521
21. ห้วยเวิน	น้ำคำ	ขาคูพนม	800	2523
22. วังสีม	โนนศาล	ท่าอุเทน	300	2523
23. ห้วยกุ่ม	หนองแวง	บ้านแพง	-	2523
24. ห้วยยาง	บ้านค้อ	ท่าอุเทน	600	2523
25. หนองแสง	ซามเพา	เมือง	400	2523
26. หาดแคน	หนองแวง	บ้านแพง	600	2523
27. ห้วยถ่าน	บ้านซา	ศรีสงคราม	500	2523
28. หนองผือ	ศรีสงคราม	ศรีสงคราม	100	2523
29. คำยักตม	ซามเพา	เมือง	100	2523
30. หนองเขื่อนเนา	บ้านกลาง	เมือง	100	2523
31. ห้วยปลาณา	ท่าจำปา	ท่าอุเทน	300	2524
32. ห้วยวังแสง	กุดคุ้	เมือง	500	2524
33. ห้วยมอญอย	รามราช	ท่าอุเทน	200	2524
34. ห้วยคำศิลา	นางาม	เรณูนคร	300	2524
35. บึงวังสีว	นาคำ	ศรีสงคราม	100	2524
36. ห้วยกุดอ	บ้านเอื้อง	ศรีสงคราม	-	2524
37. ห้วยยาง	โคกหินแร่	เรณูนคร	200	2524
38. หนองแสง	บ้านซา	ศรีสงคราม	400	2525
39. ห้วยหนาม	นางัว	นาหว้า	100	2525
40. ห้วยยาง	ท่าเตย	เมือง	50	2525
41. ห้วยม่วง	โพนทอง	บ้านแพง	400	2525

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับศึกษาใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นการค้า
 ไม่ทำกรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

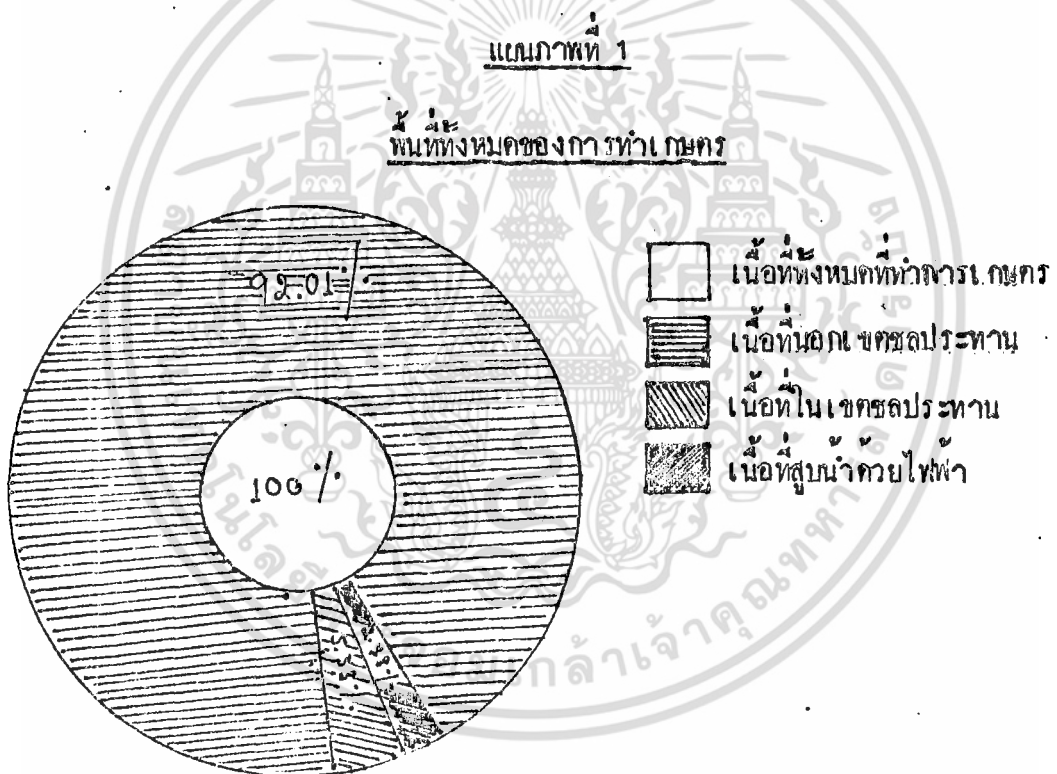
ชื่อช่างเก็บน้ำขนาดใหญ่	ที่ตั้งอ่างเก็บน้ำ		เนื้อที่ชลประทาน(ไร่)	ปีที่จัดตั้ง
	ตำบล	อำเภอ		
42. ห้วยป่าบึง	บ้านค้อ	ท่าอุเทน	100	2525
43. ห้วยปลาเหื่อม	โพนสวรรค์	ท่าอุเทน	100	2525
44. ห้วยอีหล้า	นาคำ	ศรีสงคราม	100	2525
45. ทนงขบ	ทนงขบ	บ้านแพง	200	2525

ที่มา : กรมชลประทาน จังหวัดนครพนม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

07350

จากการวิเคราะห์พื้นที่ทั้งหมดที่ทำการเกษตรนั้น เรามีสวนพื้นที่ในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทานที่ไหลลงแก่งเขตรกรรวมทั้งพื้นที่สูบน้ำด้วยไฟฟ้า ดังจะเห็นได้ว่า ใกล้เคียงพื้นที่เหล่านี้จากพื้นที่ทั้งหมดที่ทำการเกษตร ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 1218554 ไร่ คิดเป็น 100 % เพิ่มส่วนพื้นที่นอกเขตชลประทานมี 1117250 ไร่ คิดเป็น 92.01 % พื้นที่ในเขตชลประทานมี 67404 ไร่ คิดเป็น 5.53 % พื้นที่สูบน้ำด้วยไฟฟ้า มี 33900 ไร่ คิดเป็น 2.78 % ดังแผนภาพที่ 1

จะเห็นได้ว่า มีพื้นที่นอกเขตชลประทานอยู่มากถึง 92.01 % จากเนื้อที่ทำการเกษตรทั้งหมด ซึ่งเกิดเนื่องจากจังหวัดนครพนมมีแหล่งน้ำธรรมชาติอยู่มากนั่นเอง ส่วนพื้นที่ในเขตชลประทานที่น้อยคือประมาณ 5.53 % เพราะว่ารัฐบาลตั้งนโยบายให้สร้างอ่างเก็บน้ำเมื่อไม่นานมานี้เอง และมาเขมงวดกวทนต์ให้สร้างอ่างเก็บน้ำให้พอเพียงแก่เกษตรกรใน 2-3 ปีที่ยานมาซึ่งได้เริ่มโครงการอย่างจริงจัง และมีแนวโน้มว่าจะจัดสร้างให้พอเพียงแก่ความต้องการของเกษตรกรนั้นเรื่อย ๆ ส่วนพื้นที่สูบน้ำด้วยไฟฟ้านั้นซึ่งคิดไปประมาณ 2.78 % จากเนื้อที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำการเกษตรทั้งหมด ทั้งนี้เพราะมีแหล่งน้ำธรรมชาติมากอยู่แล้วและได้จากการเก็บกักน้ำจากน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ การสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจึงเป็นโครงการที่นำมาใช้น้อย นอกจากเขตที่แห้งแล้งจริง ๆ น้ำเข้าไม่ถึง จึงได้ใช้เครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้าช่วยขจัดปัญหา

2.6 การคมนาคม

จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดชายแดน ทิวทัศน์ที่ทิวตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ทั้งนี้การคมนาคมจึงมีทั้งทางบก ทางอากาศ ทางน้ำ การคมนาคมทางน้ำจึงอาศัยแม่น้ำโขงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนตามลำน้ำสงครามนั้นการเดินเรือมีเฉพาะฤดูฝนเท่านั้น เพราะหน้าแล้งลำน้ำขึ้นเขินไม่สะดวกที่จะใช้ เป็นทางคมนาคม ทางบกส่วนมากเป็นทางรถยนต์ ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญที่คั่นระหว่างนครพนมไปยังจังหวัดอุบลราชธานี และอีกสายหนึ่งไปจังหวัดอุดรธานี การคมนาคมในจังหวัดนครพนมพอจะแยกออกตามลักษณะนี้

(1) ทางบก (ก) มีทางหลวงแผ่นดิน 4 สาย คือ

สาย 1 จากนครพนม - อุบลราชธานี

สาย 2 นครพนม - อุดรธานี

สาย 3 นครพนม - ท่าอุเทน

สาย 4 อำเภอธาตุพนม - อำเภอนาแก

(ข) ทางหลวงจังหวัด ที่ใช้ได้มี 2 สาย คือ สายอำเภอท่าอุเทน -

อำเภอศรีสงคราม และสายจังหวัดคันทกาหาร - อำเภอคำชะอี

(2) ทางน้ำ ก็ไปทางแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงคราม แต่ในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยนิยมกันนัก ส่วนมากจะใช้ทางบกมากกว่า เพราะสะดวกและรวดเร็ว

(3) ทางอากาศ แต่ก่อนมีเครื่องบินของบริษัทเดินอากาศไทยบินระหว่างนครพนม - ผ่านอุดรธานีและอุบลราชธานี มายังท่าอากาศยานดอนเมือง กรุงเทพฯ แต่ปัจจุบันได้เลิกสายการบินที่ท่าอากาศยานนครพนม จึงไม่มีการคมนาคมทางอากาศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 การศึกษา

จังหวัดนครพนมมีพลเมืองอ่านออกเขียนได้ ซึ่งนับว่าสูงพอประมาณเมื่อเทียบกับเปอร์เซ็นต์ผู้อ่านออกเขียนได้ทั่วประเทศ การศึกษาในระดับประถมและมีชัยมลาวรรณชั้นต้นของจังหวัดนี้ ได้ขยายเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งในค่านจำนวนอาคารเรียนและจำนวนนักเรียน เนื่องจากการเพิ่มจำนวนอาคารเรียนมีไปอย่างจำกัดซึ่งขึ้นอยู่กับงบประมาณของแผ่นดิน แต่ความต้องการในการศึกษามีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงเป็นสาเหตุให้มีโรงเรียนราษฎร์เพิ่มขึ้น และก็มีมัธยมปลายเพิ่มขึ้นด้วยเพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของผู้ที่จะศึกษา

2.8 การสาธารณสุขและสาธารณสุขโลก

จังหวัดนครพนมมีโรงพยาบาล 4 แห่ง คือ ที่จังหวัดนครพนม อำเภอชานุมัน อำเภอท่าอุเทน และอำเภอบ้านแพง โดยมี นายแพทย์ เกษจักร นางพยาบาล เพียงพอ นอกจากนั้นยังมีสถานอนามัยกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ พร้อมทั้งสำนักงานสุขภาพที่ดำเนินการอยู่ตามตำบลต่าง ๆ โดยทั่วไป เพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชนที่ต้องการรักษาและขณะนั้นก็ยังอยู่ในระหว่างการสร้างเพิ่มเติมขึ้นอีกหลายแห่ง และมีโครงการที่ขยายงานสุขภาพออกไปจนถึงทุกอำเภออีกด้วย

การสาธารณสุขโลกนั้น จังหวัดนครพนมมีกาประปาอยู่ในเขตเทศบาลเมือง 1 แห่ง เป็นขงลงถการประปาภูมิภาค และมีโรงจ่ายกระแสไฟฟ้าขององค์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 5 แห่ง คือ ในเขต อำเภอเมือง อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม อำเภอชานุมัน อำเภอนาแก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง

บทที่ 3

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาษีที่ดิน

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาษีที่ดินในจังหวัดนครพนม ที่นำพิจารณาในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วย

1. พลเมือง พิจารณาถึงจำนวนพลเมืองทั้งหมดในจังหวัดนครพนม
2. อาชีพ พิจารณาลักษณะการประกอบอาชีพของประชากรในจังหวัดนครพนม
3. แหล่งน้ำ หมายถึง แหล่งน้ำที่สามารถนำมาใช้เพื่อการเกษตร
4. สถานัมที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดิน
  - สถานัมที่ของรัฐบาล เป็นแหล่งให้การช่วยเหลือของรัฐบาลให้แก่เกษตรกรในคานต่าง ๆ อำนวยความสะดวกในเรื่องเงินกู้ ช่วยเหลือในด้านผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงที่ดิน การทำนุบำรุงการคมนาคมทางน้ำขึ้นและวางโครงการชลประทาน
  - สถานัมที่ของเอกชน เป็นแหล่งให้การช่วยเหลือแก่เกษตรกรในคานต่าง ๆ โดยเอกชนให้สินเชื่อให้แก่เกษตรกรโดยทั่วไป
  - นอกจากนี้ยังมีสถานัมที่กลุ่มเกษตรกรร่วมกันจัดตั้งขึ้นถูกต้องตามกฎหมาย
5. การใช้แรงงานและเครื่องมือเกษตรกรรม การใช้แรงงานจากสัตว์และการใช้เครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในการประกอบการผลิตกรรม เช่น คราด ไถ ฯลฯ
6. ราคาที่ดิน เพื่อจะได้ทราบสถานัมที่ทั้งและคุณภาพของที่ดินนั้น ๆ ว่ามีระดับแตกต่างกันแค่ไหน

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างบนนี้ล้วนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาษีที่ดิน ซึ่งนำมาพิจารณาอย่าง

ละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ดังจะกล่าวถึงต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 พลเมือง

จำนวนพลเมืองของจังหวัดนครพนม จากการสำรวจในปี พ.ศ.2524 ปรากฏว่าจังหวัดนี้มีพลเมืองรวมทั้งสิ้น 531938 คน ในจำนวนนี้เป็นชายเสีย 263337 คน เป็นหญิงเสีย 26859 คน และในปี 2525 มีจำนวนพลเมืองรวมทั้งสิ้น 540642 คน เป็นชายเสีย 267613 คน และเป็นหญิงเสีย 273029 คน จำนวนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอต่าง ๆ ปรากฏว่าในอำเภอเมืองมีพลเมืองอาศัยอยู่มากกว่าอำเภออื่น ๆ คือ 85536 คน โดยเฉพาะที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองมีถึง 32886 คน ส่วนอำเภอท่าอุเทน 81476 คน อำเภอศรีสงคราม 44288 คน อำเภอบ้านแพง 34484 คน อำเภอปลาปาก 36103 คน อำเภอเรณูนคร 34710 คน อำเภอนาแก 79861 คน อำเภอนาหว้า 37065 คน อำเภอธาตุพนม 74525 คน อำเภอที่มีพลเมืองน้อยที่สุดคือ อำเภอบ้านแพง ดังตารางที่ 5

จังหวัดนครพนมมีจำนวนพลเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็จะเห็นได้จากปี พ.ศ.2525 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2524 ถึง 8,708 คน คิดเป็นร้อยละ 1.61 การเพิ่มขึ้นของพลเมืองอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเหตุผลสำคัญ 2 ประการ ประการแรก เพราะพลเมืองมาจากแหล่งอื่นเข้าไปทำมาหากินในจังหวัดนี้มากขึ้น ประการที่สอง ได้แก่การเพิ่มขึ้นของพลเมืองเนื่องจากมีอัตราการเกิดมากกว่าอัตราการตาย ทั้งนี้เพราะพลเมืองมีการอยู่อาศัย มีพลามัยสมบูรณ์ เนื่องจากความก้าวหน้าทางการรักษาพยาบาลและทางการแพทย์ ดังนั้นพลเมืองจึงเพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 5

แสดงจำนวนประชากรของจังหวัดตามอำเภอและเทศบาล

ปี พ.ศ. 2524 - 2525

อำเภอ/เทศบาล	2524			2525		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
เทศบาลเมือง	32886	16668	16218	32976	16738	16238
อำเภอเมือง	85536	42752	42784	86869	43400	43469
อำเภอหาดูแทน	81476	40432	41044	81171	40250	40921
อำเภอศรีสงคราม	44288	22253	22035	45424	22819	22605
อำเภอบ้านแพง	34484	17359	17125	35168	17696	17472
อำเภอปลาปาก	36103	17547	18556	37054	18027	19027
อำเภอเรณูนคร	34710	17194	17516	35170	17440	17730
อำเภอนาแก	70861	34002	36859	71804	34433	37371
อำเภอนาหวา	37065	18334	18731	39670	19602	20068
อำเภอธาตุพนม	74525	36796	37729	75336	37208	38128
รวม 9 อำเภอ 11 เทศบาล	531934	263337	268597	540642	267613	273029

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6

แสดงจำนวนพลเมืองและอัตราเพิ่ม

พ.ศ.2524 - 2525

ปี	จำนวนพลเมือง	จำนวนที่เพิ่มขึ้น	คิดเป็นร้อยละ
2524	531934	-	-
2525	540642	8708	1.61

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกี่ยวกับความหนาแน่นของพลเมืองนั้นเมื่อนำจำนวนความหนาแน่นของพลเมืองจังหวัดนครพนม
นำมาเปรียบเทียบกับจำนวนเนื้อที่ที่มีอยู่จำนวนเท่าเดิม แล้วจะเห็นว่าจำนวนความหนาแน่นของ
พลเมืองต่อเนื้อที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะจำนวนพลเมืองจังหวัดนครพนมเพิ่มขึ้นทุก ๆ
ปี ดังตารางที่ 7

ปี พ.ศ. 2524 มีจำนวนพลเมือง 531754 คน มีความหนาแน่น 50.64 กม.²
ส่วนปี 2525 มีจำนวนพลเมือง 540642 คน มีความหนาแน่น 52.30 กม.² จึงจะเห็นได้
ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7

แสดงความหนาแน่นของพลเมืองในจังหวัดนครพนม

พ.ศ. 2524 - 2525

ปี	จำนวนพลเมือง	ความหนาแน่น/กม. ²
2524	531954	50.64
2525	540642	52.30

ที่มา . กรมการปกครอง จังหวัดนครพนม

3.2 อาชีพ

การประกอบอาชีพของพลเมืองในจังหวัดนี้ ปรากฏจากการสำรวจว่าในปี พ.ศ.2525 ว่าโดยถือเอาพลเมืองอายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไปทำงานทั้งหญิงและชายคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ การประกอบอาชีพนั้นก็มีทั้งอุตสาหกรรมขนาดย่อม ขนาดครัวเรือน และการเกษตรกรรม แต่ส่วนใหญ่แล้วพลเมืองมีอาชีพเน้นหนักกับการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และยังทำอาชีพอื่น ๆ อีกทั้งจะแยกไว้ดังนี้

การกลึง เป็นอาชีพหลักของพลเมืองในจังหวัดนี้ทำกันมาก ซึ่งอาชีพนี้ก็มีการทำนา คิดเป็นร้อยละ 78.31 ทำกันมาก ส่วนการทำไร่ในคิดเป็นร้อยละ 0.75 การทำสวนผัก 1.03% การปลูกพืชยืนต้นร้อยละ 11.38 คิดจากเนื้อที่ที่ทำการเกษตร จะเห็นว่าการทำงานเป็นสิ่งที่ยากที่สุดทำกันมากที่สุดมีเนื้อที่มากกว่าการทำไร่ การทำสวน และปลูกพืชยืนต้น

ชาวประมง เป็นอาชีพอีกอย่างหนึ่งที่พลเมืองนี้ชอบทำในยามว่างจากฤดูการทำนา ส่วนมากจะนำมาใช้ประกอบการปรุงอาหารในบ้านมากกว่าการเอาไปขาย แต่ในบางอำเภอที่อยู่ใกล้ลำคลองแม่น้ำโขง ชาวประมงเหล่านี้ก็นำไปขายที่ตลาดในเมืองซึ่งเป็นธุรกิจขนาดเล็ก

นักค้าสัตว์ เป็นอาชีพของพลเมืองที่อยู่ใกล้แถบภูเขาที่มีป่าทึบ เช่น อำเภอบ้านแพง อำเภอเขาแก้ว เป็นต้น การล่าสัตว์มักทำเป็นธุรกิจขนาดเล็ก เมื่อจับได้มากพอก็นำมาขายในตลาดภายในตัวอำเภอเมือง

การค้าขาย เป็นอาชีพที่พลเมืองในตัวอำเภอเมืองของจังหวัดที่ชอบประกอบการค้า แต่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก ๆ แต่ทำกันเป็นสัปดาห์เป็นส่วน ส่วนมากจะเป็นพวกคนจีนและคนญวนที่ประกอบการค้ากันมาก ส่วนอำเภออื่น ๆ นั้นก็มีร้านค้าอยู่บ้างทีเดียว

งานการช่าง เป็นอาชีพที่รองลงมาจากการเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่ปฏิบัติงานในการผลิตและกรรมกร ซึ่งผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้จะเป็นลูกจ้างแรงงานตามโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีอยู่หลายแห่ง เช่น โรงสีข้าว โรงเลื่อย ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินอีกอย่างหนึ่ง เพราะเป็นปัจจัยสำคัญมาก ในการทำเกษตร แหล่งน้ำนั้นรวมทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชลประทาน ปกติแหล่งน้ำ ธรรมชาติ เราก็มียากถึง 92.01% แต่ในบางครั้งน้ำในแม่น้ำลำธารก็ขาดแคลน บางคราวก็มาก เกินไปไม่สม่ำเสมอ จึงได้มีแหล่งน้ำชลประทานเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของ เกษตรกร แหล่งน้ำชลประทานนั้นมีถึง 5.53% ก็จะแยกให้เห็นดังนี้

- แหล่งน้ำธรรมชาติ
  - แอ่งน้ำโขง
  - แม่น้ำสงคราม
  - ลำน้ำอู
  - ลำน้ำกำ
- แหล่งน้ำชลประทาน
  - อ่างเก็บน้ำห้วยสมไฮง
  - อ่างเก็บน้ำห้วยสีฐาน
  - อ่างเก็บน้ำห้วยกานเหล็ก
  - อ่างเก็บน้ำห้วยชีเหล็ก
  - อ่างเก็บน้ำห้วยแคน

โครงการสูบน้ำ มี 42 จุด ซึ่งจะสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติมาใช้ในการทำเกษตร

3.4 สถานบริการ

การช่วยเหลือเกษตรกรซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ และมีความยากจนในเรื่องต่าง ๆ นั้นเป็นงานที่แยกปฏิบัติอยู่ในหลายกระทรวงทบวงกรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย ฯลฯ สำหรับจังหวัดนครพนมมีสถาบันทางรัฐที่เกี่ยวข้องกับการใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ดินในจังหวัดนครพนม สถาบันทางรัฐช่วยเหลือเกษตรกรจังหวัดนครพนมมีดังนี้

1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

เป็นธนาคารที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินกู้ในด้านการส่งเสริมพัฒนา เกษตร จึงจำเป็นที่จะ
 ต้องให้ความช่วยเหลือทางการเงินกู้โดยไม่เสียดอกว่าเกษตรกรผู้นั้นเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
 หรือไม่ ทั้งนี้การให้บริการคานสินเชื่อจึงขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในคาน เกษตรกร
 รายบุคคลและในคานกลุ่ม เกษตรกรกับสหกรณ์การ เกษตร การดำเนินงานของธนาคารเพื่อการ
 เกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการให้กู้เงินแก่เกษตรกรนั้นเป็น 3 ทบ คือให้กู้เงินแก่ เกษตรกรซึ่ง
 เป็นลูกค้าของธนาคารโดยตรง และแก่กลุ่ม เกษตรกรเพื่อให้สถาบัน เกษตรกรทั้งสองนำเงินกู้ไปให้
 แก่ เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกอีกทอดหนึ่ง รวมทั้งการให้กู้เงินเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนิน
 งานขยายผลผลิตการ เกษตร เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานจัดหาวัสดุการ เกษตร
 และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ มาจำหน่ายแก่สมาชิก เกษตรกรเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ประจำสำหรับการแปร
 รูปหรือการขยายผลผลิตการ เกษตร หรือสินทรัพย์ประจำสำหรับการจัดให้มีวัสดุหรือบริการการ เกษตร
 ตลอดจนเงินกู้ระยะยาว เพื่อพัฒนาการ เกษตร

2. กรมชลประทาน

กรมชลประทานส่วนใหญ่แล้วเป็นงานคานวิศวกรรม ซึ่งจะช่วยเหลือ เกษตรกรในคาน
 ทาง ๆ ดังนี้

- การเก็บน้ำ คือ เก็บรักษาน้ำปริมาณและระดับน้ำไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ กัน
 เช่น เก็บการเพาะปลูก เพื่อการคมนาคมทางน้ำ เป็นต้น การเก็บน้ำก็เก็บในรูปการสร้างเขื่อน
 เขื่อนน้ำหรืออ่างเก็บน้ำ

- การส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก การส่งน้ำจากต้นน้ำไปตามคลองส่งน้ำสู่พื้นที่เพาะปลูก
 ซึ่งทำได้ 2 วิธีคือ การให้น้ำไหลไปเองโดยความดึงดูดของโลก และการสูบน้ำหรือยกน้ำขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การระบายน้ำ คือ การระบายหรือการไชน้ำออกจากพื้นที่บริเวณใดบริเวณหนึ่ง เพื่อประโยชน์และการเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่ การส่งน้ำกับการระบายน้ำสำหรับการเพาะปลูกนี้เป็นกิจการที่จะต้องดำเนินการร่วมกันเสมอ

- การแปรสภาพที่ดิน คือ การล้างเนื้อดินที่เป็นกรดหรือด่างมากเกินไป โดยการระบายน้ำล้างเนื้อดินให้ถึงลงจนใช้เพาะปลูกได้

- การบรรเทาอุทกภัย คือ การป้องกันมิให้น้ำไหลบ่าเข้าไปท่วมพื้นที่บริเวณใดบริเวณหนึ่ง ทำให้หลายวิธี โดยการทำการขุดลอกลำน้ำ การทำคันกันน้ำริมฝั่งลำน้ำ การเก็บน้ำที่เน่าเสีย ฯลฯ

- การไฟฟ้าพลังน้ำ คือ การเอาแรงน้ำตกจากเขื่อนเก็บน้ำไปหมุนกังหันน้ำที่มีเพดานติดกับเครื่องกำเนิดไฟฟ้า

- การคมนาคมทางน้ำ คือ กิจการที่ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการสัญจรและการขนส่งทางน้ำ ได้แก่ การขุดลอกลำน้ำ

3. กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร มีหน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกรรายใหญ่ของประเทศให้มีความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน การพยายามแก้ไขข้อบกพร่องในระบบ เกษตรที่ล้าสมัยด้วยการนำเอาวิทยาการ และวัสดุ เกษตรที่ทันสมัยมาใช้ การส่งเสริมและฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญ และการปรับตัวให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการทาง ๆ ไม่ว่าในด้านการจัดอบรมให้เกษตรกร ให้มีความรู้ทางด้านการเกษตรในการใช้ปุ๋ยแมลงศัตรูพืชให้ผลิตผลที่มีคุณภาพสูง และปริมาณมาก ซึ่งจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและเป็นพี่เลี้ยงของเกษตรกรไปตลอดเวลา

4. กรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน ได้ให้การช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถือครองที่ดิน เพื่อการเกษตรรวมทั้งการจัดที่อยู่อาศัยในถิ่น จะสนับสนุนเกษตรกรขนาดเล็ก
กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรให้มีความสามารถในการผลิตสูงขึ้น จัดให้มีการบริการปัจจัย
การผลิต เช่น การจัดระบบการเกษตร การชลประทาน การบำรุงดิน การใช้วิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีในการผลิต รวมทั้งการปรับปรุงและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการจัด
การปลดปล่อยหนี้สินแก่ชาวไร่ชาวนา และจัดการส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้ในการผลิตอุตสาหกรรมใน
ครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมพื้นเมือง

ดังนั้น การวางแผนใช้ประโยชน์ที่ดินของงานพัฒนาที่ดินก็คือการจัดที่ดินเพื่อเกษตรกร
และเพื่อกิจการอื่น ๆ นอกจากการเกษตร เช่น การอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมที่ดินเพื่ออยู่อาศัย
โดยจะสำรวจและจำแนกที่ดินเหล่านี้ไม่ให้ปนกับที่อันอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเกษตร จะต้องมี
มีการพัฒนาที่ดินและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันใช้
ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับความต้องการของมวลชนและสภาพภูมิศาสตร์
ท้องถิ่น

3.5 สถาบันของเอกชน

ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ในจังหวัดนครพนมมีธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การจำกัด
ธนาคารกสิกรไทยจำกัด ธนาคารกรุงไทยจำกัด ธนาคารทหารไทยจำกัด โดยมีการให้เงินเชื่อ
เพื่อการเกษตรในจำนวนที่ไม่มากนัก เพราะจะมีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่ให้
เงินเชื่อแก่เกษตรกรโดยเฉพาะอยู่แล้ว การกู้ยืมธนาคารให้ทำได้โดยใช้หลักประกันเงินกู้ เช่น
การใช้ที่ดินและจำนวนเงินฝากเป็นหลักประกัน ส่วนใหญ่การกู้เงินเพื่อการเกษตรกรรมจะนำไปซื้อ
เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ตลอดจนเครื่องมือเกษตรกรรมต่าง ๆ โดยจะปล่อยเงินกู้ประเภท
นี้มักเป็นระยะสั้น (ภายใน 1 ปี) และระยะปานกลาง (1 - 5 ปี)

นอกจากนี้ยังมีสถาบันของเกษตรกรรวมทั้งจัดขึ้นถูกต้องตามกฎหมาย สถาบันที่
เกี่ยวข้องกับนักใจแก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ 40 กลุ่มเกษตรกรศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- กลุ่มแม่บ้าน 33 กลุ่ม
- กลุ่มยุวกสิกร 47 กลุ่ม

กลุ่มเกษตรกรเหล่านี้จะให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในตำบลเครื่องมือเครื่องจักร ตลอดจนการใช้ยากำจัดศัตรูพืชและยังจัดหาวัสดุการเกษตรและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ มาจำหน่ายแก่สมาชิกเกษตรกร โดยการใช้เชื่อใจ ซึ่งก็เป็นการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกเกษตรกร

3.6 การใช้แรงงานและเครื่องมือเกษตรกร

การใช้แรงงานในการเกษตรกรรมของกสิกรในจังหวัดนครพนมมีใช้ทั้งแรงงานคนและสัตว์ ส่วนเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องจักรนั้นยังมีใช้กันไม่แพร่หลาย เพราะกสิกรไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดหาเครื่องมือทันสมัยได้จะมีอยู่บ้างก็จำกัดอยู่แต่เฉพาะกสิกรที่มีฐานะดี การใช้แรงงานคนในการทำไร่ทำนามีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว ในปัจจุบันนี้กสิกรยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้แรงงานคนในการกสิกรรมของตนอยู่ แรงงานดังกล่าวนี้ก็มาจากคนในครอบครัวเสียเป็นส่วนใหญ่จะมีแรงงานจ้างอยู่บ้างก็ไม่มากนัก เพราะกสิกรส่วนใหญ่ยังมุ่งที่จะผลิตเพียงเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวเท่านั้น ไม่ได้ที่จะผลิตเพื่อเป็นการค้าแต่อย่างใด อาจจะพอวิเคราะห์ตามข้อเท็จจริงได้ว่า เมื่อหลังจากฤดูเก็บเกี่ยวแล้วกสิกรมักจะใช้เวลาว่างเที่ยวเตร่เล่นการพนัน หรือใช้ให้หมกไปเที่ยวการอยู่ว่าง ๆ เท่านั้น สภาพการว่างงานนี้อาจจะเป็นการทำไร่นาหลังฤดูเก็บเกี่ยวซึ่งมีอยู่ทั่วไป

ส่วนการใช้แรงงานจากสัตว์ในการเกษตรของกสิกรในจังหวัดนี้ย่อมจะขาดเสียมิได้ เช่นเดียวกับเมื่อปี พ.ศ. 2521 มีโคอยู่ 113276 ตัว และมีกระบือ 193475 ตัว ในปี พ.ศ. 2524 มีโค 132925 ตัว มีกระบือ 213286 ตัว ในปี พ.ศ. 2525 มีโค 125409 ตัว มีกระบือ 234265 ตัว

การประกอบอาชีพเกษตรกรรมในจังหวัดนครพนมมีทั้งใช้แรงงานคน สัตว์ และเครื่องจักรเครื่องมือต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว เกี่ยวกับเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่กสิกรในจังหวัดนครพนมที่ใช้ในการประกอบกสิกรรมของตนได้แก่ คราด ไถ เคียว จอบ มีด ฯลฯ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตโดยตรง กลิตรส่วนมากก็มีอุปกรณ์เหล่านี้ไว้ใช้ในจำนวนเท่าที่จำเป็น และเครื่องมือเหล่านี้พอที่จะจัดหาได้ในท้องถิ่นในราคาไม่แพงนัก เครื่องมือบางอย่างกลิตรอาจประดิษฐ์หรือดัดแปลงขึ้นใช้เองด้วย เช่น โต คราก เป็นต้น ส่วนกลิตรที่มีฐานะดีก็อาจหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นเครื่องทุแรงไถบ้าง เช่น เครื่องสูบน้ำ รถไถนา แต่กลิตรประเภทนี้มีจำนวนน้อย

3.7 ราคาที่ดินในจังหวัดนครพนม

ราคาที่ดินในจังหวัดนครพนมมีระดับสูงต่ำกันมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้ง และคุณภาพของที่ดินแห่งนั้น ๆ เป็นสำคัญ เกี่ยวกับเรื่องที่ตั้งของที่ดินนั้น ถ้าที่ดินแปลงใดตั้งอยู่ในย่านชุมชนหรืออยู่ในเมืองย่อมจะมีราคาสูงกว่าที่ดินที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องคุณภาพของดินนั้นก็ เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ราคาของที่ดินแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดินที่ไร้ประโยชน์ทางด้านการเกษตร ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีแร่ธาตุที่เป็นประโยชน์ต่อพืชและสัตว์ ย่อมจะมีราคาสูงกว่าที่ดินที่คุณภาพเลวกว่า

เนื่องจากความแตกต่างของราคาที่ดินที่เกิดจากสาเหตุดังกล่าวแล้ว เพื่อจะแสดงให้เห็นได้ชัดยิ่งขึ้นอาจจำแนกออกอย่างกว้าง ๆ เป็นรายอำเภอ ดังนี้

1. ราคาที่ดินในเขตอำเภอเมือง ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 110000 บาท ส่วนที่ดินที่ไร้ในเกษตรกรรมไร่ละ 40,000 บาท
2. ราคาที่ดินในเขตอำเภอธาตุพนม ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 70000 บาท ที่ดินที่ไร้ที่ส่วนไร่ละ 4000 บาท
3. ราคาที่ดินในเขตอำเภอนาแก ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 200,000 บาท ที่ดินที่ไร้เกษตรกรรมไร่ละ 4000 บาท
4. ราคาที่ดินในเขตอำเภอท่าอุเทน ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 200,000 บาท ที่ดินที่ไร้เกษตรกรรมไร่ละ 5000 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ถูกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 5. ราคาที่ดินในเขตอำเภอศรีสงคราม ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 40000 บาท ที่ดินที่ไร้ประโยชน์เกษตรกรรมไร่ละ 2500 บาท

6. ราคาที่ดินในเขตอำเภอหนองบัว ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 25000 บาท ที่ดินที่ใช้ประโยชน์เกษตรกรรมไร่ละ 2500 บาท

7. ราคาที่ดินในเขตอำเภอปลวกแดง ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 10000 บาท ที่ดินที่ใช้ประโยชน์เกษตรกรรมไร่ละ 4000 บาท

8. ราคาที่ดินในเขตอำเภอบ้านแพ้ว ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 100000 บาท ที่ดินที่ใช้ประโยชน์เกษตรกรรมไร่ละ 1500 บาท

9. ราคาที่ดินในเขตอำเภอดำรงวิทยะสิทธิ์ ที่ดินบริเวณตลาดไร่ละ 40000 บาท ที่ดินที่ใช้ในทางเกษตรกรรมไร่ละ 3000 บาท

ราคาที่ดินที่โลกกล่าวมานี้ ประเภทที่ดินที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยย่านการค้าอุตสาหกรรมทั้งที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรมด้วย ความเป็นจริงแล้วราคาที่ดินที่ให้เป็นที่อยู่อาศัยหรือย่านทำการค้าจะมีราคาสูงกว่าที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรมมาก และราคาที่ดินเหล่านั้นก็แตกต่างกันไปตามสภาพแต่ละอำเภอ ถ้ายำเภอไหนมีทางคมนาคมสะดวก มีลู่วางที่จะเจริญขึ้นไปในอนาคต ที่ดินในเขตอำเภอนั้น ๆ ย่อมจะมีราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้แสดงไว้ในตารางข้างบนนี้เป็นราคาเฉลี่ยของที่ดินที่เป็นบริเวณตลาด และที่ดินที่ใช้ในการทำเกษตรซึ่งเป็นราคาประเมินที่กรมที่ดินได้ตีราคาประเมินไว้ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8

แสดงราคาเฉลี่ยที่ดินในจังหวัดนครพนมเป็นรายอำเภอ

พ.ศ. 2525

อำเภอ	ราคาเฉลี่ยไร่ละ	
	ที่ดินบริเวณตลาด	ที่ดินที่ใช้การเกษตร
เมือง	1100000	40000
ท่าอุเทน	200000	50000
ศรีสงคราม	40000	5000
ปลาปาก	10000	4000
บ้านแพง	100000	1500
นาหว้า	25000	2500
นาแก	200000	4000
ธาตุพนม	70000	4000

ที่มา : กรมที่ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

4.1 สภาพการใช้ที่ดินในจังหวัดนครพนม

การใช้ที่ดินของจังหวัดแบ่งตามสภาพของการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ในด้านการค้า จากเนื้อที่ของจังหวัด ซึ่งมีอยู่ 3257768.70 ไร่ นั้น เป็นเนื้อที่ป่าไม้ 623208.75 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 19.2 ของเนื้อที่จังหวัดเป็นเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร 1218554 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 37.40 ของเนื้อที่จังหวัด เป็นเนื้อที่ว่างเปล่า 18880 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.57 ของเนื้อที่จังหวัด และเนื้อที่อื่น ๆ อีก 1414491 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.11 ของจังหวัด ซึ่งจะมองเห็นว่าจากการคิดเนื้อที่ของจังหวัดเป็นร้อยละเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรมากกว่าเนื้อที่อื่น ๆ ดังจะเห็นในตารางการใช้ที่ดินของจังหวัดนครพนมในตารางที่ 9.

ตารางที่ 9

แสดงการใช้ที่ดินของจังหวัดนครพนม

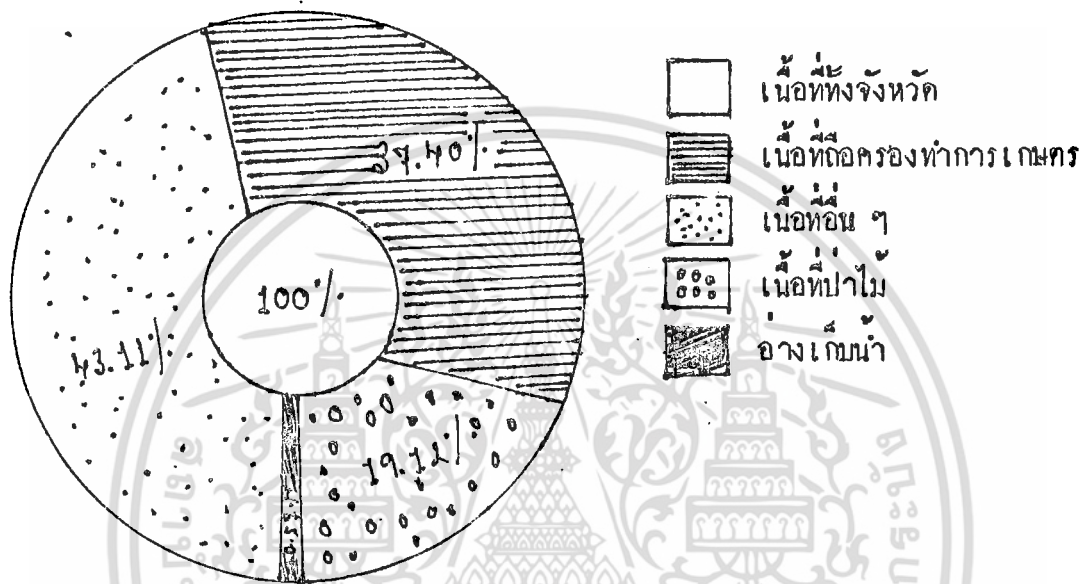
พ.ศ. 2525

รายการ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เนื้อที่จังหวัด	3257768.70	100
เนื้อที่ป่าไม้	623208.75	19.12
เนื้อที่ถือครองทำการเกษตร	1218554	37.40
ว่างเปล่า	18880	0.57
เนื้อที่อื่น ๆ	1414491	43.11

เอกสารที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภาพที่ 2

แผนภาพการใช้ที่ดินในจังหวัดนครพนม

จากการวิเคราะห์ จะทราบได้ว่า การใช้ที่ดินในรูปแบบของเนื้อที่การถาวรเพื่อการเกษตรมากกว่าเนื้อที่ของป่าไม้และอ่างเก็บน้ำ ก็เพราะว่ากสิกรจะท่องเที่ยวที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตและนำรายได้มาจับตัวความต้องการอีกอย่างหนึ่งก็อาจเป็นเพราะประชากรส่วนมากทำการเกษตรกรรมส่วนป่าไม้มันไม่ค่อยนิยม ส่วนเนื้อที่อ่างเก็บน้ำมีน้อยก็เพราะในจังหวัดนครพนมมีแม่น้ำมากพอที่จะจัดการขาดแคลนน้ำในบางอำเภอได้ เช่น อำเภอเมือง ส่วนเนื้อที่อื่น ๆ นั้นมีมากก็เพราะเป็นเนื้อที่ส่วนที่เป็นที่รกร้าง เอาไว้เป็นประโยชน์สำหรับไม้ให้พื้นที่เหล่านั้นแห้งแล้งเพราะไม่มีที่ขุดหน้าดินซึ่งก็พลอยทำให้สามารถทำไร่นานาได้ทั้งหมด

4.2 ลักษณะการถือครองที่ดิน

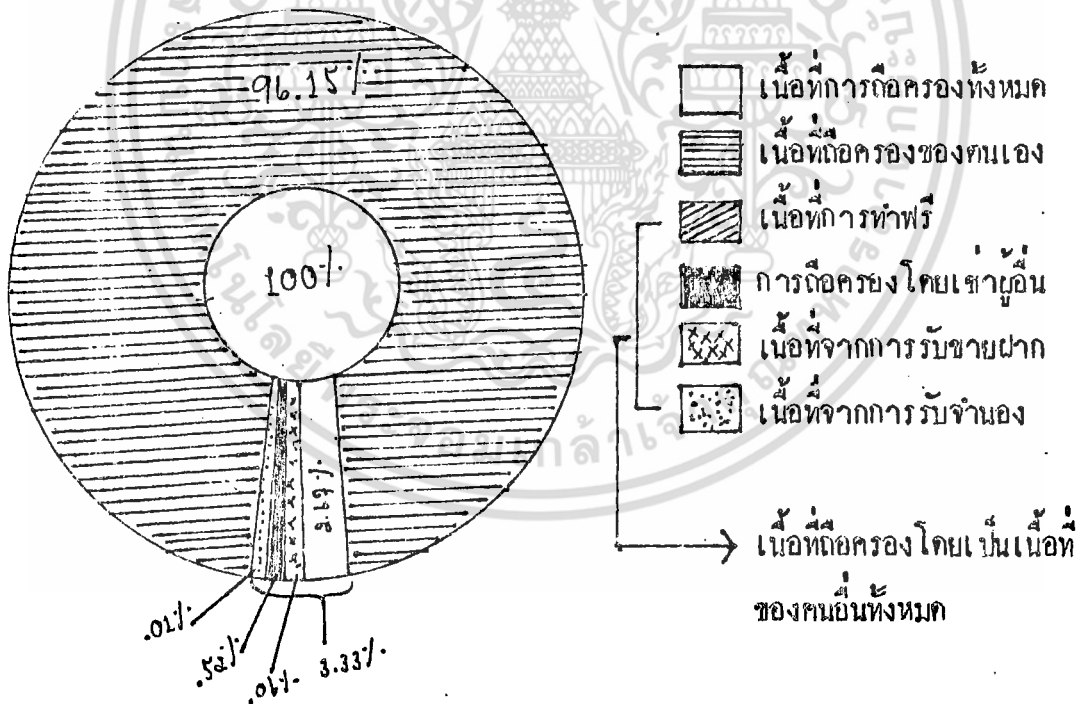
การถือครองที่ดินในจังหวัดนครพนมมีหลายลักษณะด้วยกัน ทั้งการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรและการถือครองเพื่อการอื่น ๆ ซึ่งอาจจะจำแนกออกตามลักษณะการถือครองดังนี้ เนื้อที่ของตนเองนั้นแบ่งเป็นการถือครองโดยเป็นผู้ถือครองเอง 1665574 ไร่ คิดได้ประมาณ 96.15%

เอกสารการถือครองโดยเป็นเนื้อที่ของคนอื่นทั้งหมดประมาณ 56399 ไร่ คิดได้ 3.33% คิดเป็นการถือครองไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเขาผู้อื่น มีเนื้อที่ 9016 ไร่ ประมาณ .52% ส่วนเนื้อที่จากการรับจ้างของ 344 ไร่ คิดเป็น .01% เนื้อที่จากถาวรรับชายฝากประมาณ 1033 ไร่ คิดได้ .06% เนื้อที่การทำฟรินันคิดได้ 46006 ไร่ ประมาณ 2.67% จะเห็นได้ว่า การถือครองโดยเนื้อที่ของคนอื่นนั้นน้อยมากประมาณ 3.33% เท่านั้นเอง และยังมาคิดจากการให้ถือครองโดยได้จากการรับจ้างของ การขายโอน การซื้อขายเหล่านี้ ก็ยังมีเปอร์เซนต์ถาลทน้อยลงไป จากการรวมเนื้อที่ของการถือครองลักษณะอื่น ๆ ยิ่งน้อยกว่าการถือครองด้วยเนื้อที่ของตนเองซึ่งมีประมาณ 96.15% คิดได้จากเนื้อที่ถือครองทั้งหมดของเนื้อที่จังหวัด นครพนม ซึ่งมีประมาณ 1721973 ไร่ เทียบเป็นร้อยเปอร์เซนต์ ก็แผนภาพวงกลม

แผนภาพที่ 3

ลักษณะการถือครองที่ดิน

6. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2525:2526 ศูนย์สถิติการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากแผนภาพจะเห็นว่า เนื้อที่การถือครองทั้งหมดนั้นมี 1721973 ไร่ คิดเป็น 100 % เต็ม จะมีเนื้อที่การถือครองของตนเองมากที่สุดคือมีเนื้อที่ประมาณ 96.15% ส่วนเนื้อที่การถือครองโดยเป็นเนื้อที่ของคนอื่นทั้งหมดนั้นแค่ 3.33% เท่านั้น ในเนื้อที่ของการถือครองโดยคนอื่นนั้นแบ่งออกเป็นเนื้อที่การทำฟาร์ม 2.67% เนื้อที่จากการถือครองโดยเช่าผู้อื่น .52% เนื้อที่จากการรับชายฝาก .06% เนื้อที่จากการรับจำนอง .01% ฉะนั้นการถือครองที่ดินของจังหวัดนครพนมจึงอยู่ในรูปของการถือครองโดยมีเนื้อที่ถือครองของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการถือครองโดยลักษณะอื่น เช่น การจำนอง การรับชายฝาก เหล่านี้เป็นจำนวนเนื้อที่ถือครองน้อยมาก

4.3 การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

เนื้อที่การถือครองทั้งหมดที่ทำเพื่อการเกษตรมี 1218554 ไร่ ซึ่งจะแยกตามลักษณะของการใช้เนื้อที่ทำนา 961602 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 78.31 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด นอกจากนั้นก็เป็นเนื้อที่เพาะปลูกพืชอื่น 138723 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.38 ของเนื้อที่ทั้งหมด เนื้อที่การทำสวนผัก 12610 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.03 ของเนื้อที่ถือครองการเกษตรทั้งหมด ซึ่งทำให้รู้ว่า การใช้ที่ดินของจังหวัดนครพนมจะใช้เนื้อที่ไปในการทำนาเสียเป็นส่วนใหญ่จึงตารางที่ 10

ตารางที่ 10

แสดงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในจังหวัดนครพนม

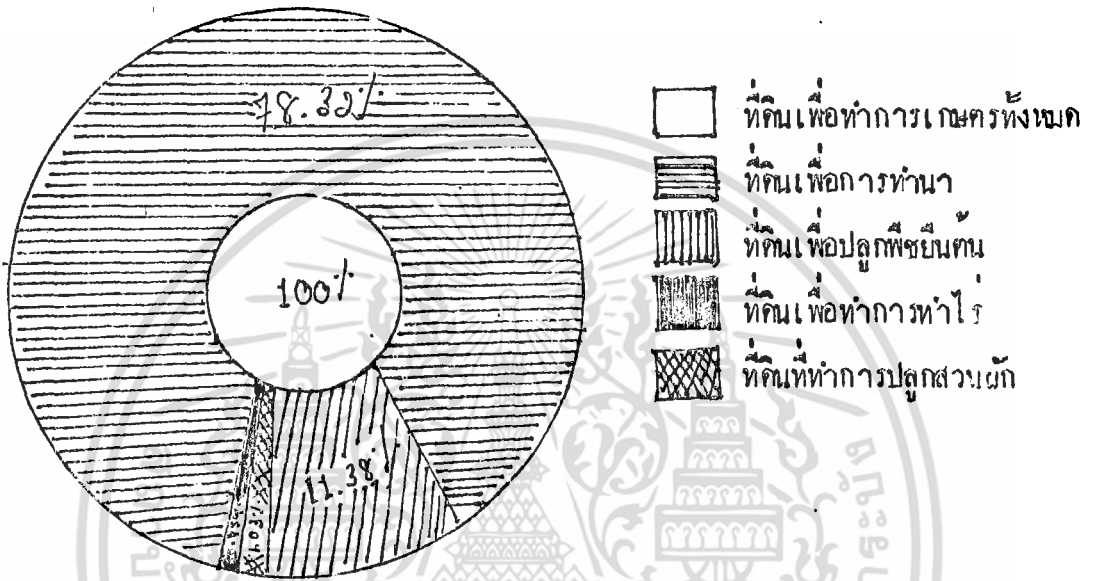
พ.ศ. 2525

ประเภทของการเพาะปลูก	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
การทำนา	961602	78.31
การทำไร่	91800	0.75
การทำสวนผัก	12610	1.03
การปลูกพืชอื่น	138723	11.38
รวม	1218554	100

ที่มา . สถิติของผลการเกษตร ปี พ.ศ.2525 ของสำนักงานเกษตรจังหวัด

แผนภาพที่ 4

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

จากแผนภาพการใช้ที่ดินในจังหวัดนครพนมจะเห็นว่า ส่วนมากรวมแล้ว เกษตรกรจะนำมาใช้ในการทำนาซึ่งคิดเป็น 98.31% รองลงมาจะเป็นการปลูกพืชยืนต้นซึ่งคิดประมาณ 11.38% และอีกสองมากคือการทำสวนผักคิดประมาณ 1.03% และการทำไร่ 0.75% ที่ส่วนมากรวมการใช้ที่ดินมาทำนานั้นมีเนื้อที่มากที่สุดเพราะ เกษตรกรในจังหวัดนครพนมส่วนมากนิยมการทำนา โดยเฉพาะ เกษตรกรที่อยู่ในอำเภอเมืองจะยึดอาชีพการทำนาเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เนื้อที่การทำนามากกว่าการทำไร่ การทำสวนผัก การปลูกพืชยืนต้น ซึ่งยึดเป็นอาชีพรองลงมาส่วนมากแล้วจะทำในช่วงที่ว่างจากฤดูการทำนาแล้ว

4.4 การใช้ที่ดินเพื่อการทำนา

จากตารางที่ 9 ที่แสดงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรจะเห็นได้ว่าเนื้อที่ในการทำนาของเกษตรกรในจังหวัดนครพนมมีมากกว่าเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรอย่างอื่นคือ มีจำนวนถึง 961602 ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 78.31 ในปี 2525 นับได้ว่าเนื้อที่ที่ใช้ในการทำนาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากปี 2524 ซึ่งมีเพียง 891155 ไร่ ซึ่งเนื้อที่การถือครองทั้งหมดในการทำนาอาจแยกเป็นรายอำเภอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อเผยแพร่ให้คนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิด ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้ดังนี้ อำเภอเมือง 153674 ไร่ ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมดหรือร้อยละ 15.98 อำเภอท่าอุเทน มี 145072 ไร่ หรือร้อยละ 15.08 ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมด อำเภอบ้านแพง 55000 ไร่ หรือ ร้อยละ 5.71 ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมด อำเภอนาหว้ามี 112100 ไร่ หรือร้อยละ 11.65 เนื้อที่ ทำนาทั้งหมด อำเภอศรีสงคราม 80928 ไร่ หรือร้อยละ 8.14 ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมด อำเภอ ปลาปาก 94241 ไร่ หรือร้อยละ 9.80 ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมด อำเภอเรณูนคร 76839 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.99 ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมด และอำเภอนาแกมี 128390 ไร่ หรือคิดเป็น ร้อยละ 13.35 ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมดซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 11 ซึ่งทำให้มองเห็นว่าอำเภอเมือง มีเนื้อที่การทำนามากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอนาแก และอำเภอเรณูนคร การขยายเนื้อที่การ เพาะปลูกทำนาในตารางที่ 11

4.5 ผลการทำนาในจังหวัดนครพนม

ปริมาณการบริโภคข้าวในนครพนมจะได้น้อยมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อที่ ที่ใช้ในการเพาะปลูก จำนวนเนื้อที่เสียหาย และจำนวนเนื้อที่เก็บเกี่ยวเป็นสำคัญ ถ้าปีใดมีการ เพาะปลูกข้าวมากหากจำนวนเนื้อที่เสียหายมีน้อยก็ย่อมจะได้ปริมาณข้าวสูง ความเสียหายซึ่งมีอยู่ เป็นประจำนั้นอาจจะเกิดจากภาวะแห้งแล้ง น้ำท่วม โรคแมลงระบาดตลอดจนการใช้พันธุ์ข้าวที่ ไม่มีความทนทานต่อสภาพต่าง ๆ ทั้งกล่าวแล้ว ตามสภาพความเป็นจริงจังหวัดนครพนมมีพื้นที่ ที่ใช้ในการทำนาทั้งหมดที่ค่อนข้างน้อย ถ้าปีใดน้ำฝนมีมากที่ค่อนข้างน้อยก็จะได้ผลดี แต่ที่ร้ายสุดคือน้ำท่วมเสียหาย ดังเช่นจากการสำรวจของกระทรวงเกษตรจะเห็นได้ความนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523

ตารางที่ 11

แสดงเนื้อที่ติดครองในการทำนาเป็นรายอำเภอ
จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2525

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เมืองนครพนม	153674	15.98
ท่าอุเทน	145072	15.08
บ้านแพง	55000	5.71
นาหว้า	112100	11.65
ศรีสงคราม	80928	8.41
ปลาปาก	94241	9.80
เรณูนคร	76839	7.99
ธาตุนคร	115348	11.99
นาแก	128390	13.35
รวม	961602	100.00

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งเรามีเนื้อที่เสียหาย 43116 ไร่ หรือ 4.75% จากการที่มีเนื้อที่เพาะปลูก 907845 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 864729 ไร่ ซึ่งใช้พันธุ์ 5945.8 ตัน ใ้ผลจากข้าวเปลือก 25077 เกวียน ปี 2524 ไม่มีเนื้อที่เสียหายจากการมีเนื้อที่เพาะปลูก 914397 ไร่ ซึ่งก็ไม่มากไปกว่าปี 2523 เท่าไรนัก แต่เราได้เนื้อที่เก็บเกี่ยว 914397 ไร่ และผลจากการไ้ข้าวเปลือกก็เพิ่มขึ้นด้วยคือ 27431.91 เกวียน มาในปี 2525 เรามีเนื้อที่เพาะปลูก 961602 ไร่ ซึ่งมากกว่าปี 2524 แต่กลับมีเนื้อที่เสียหายมากกว่าปี 2524 อยู่ 8293 ไร่ คิดเป็น 0.87% แต่ก็ยังน้อยกว่าปี 2523 ได้เนื้อที่เก็บเกี่ยวมาก 953309 ไร่ ผลที่ได้จากข้าวเปลือกก็มากด้วย 3050589 เกวียน ซึ่งจะเห็นได้จกตาราง 9 ว่าผลการทำนาค้นเราได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีแล้วแต่ว่าปีไหนเนื้อที่การเพาะปลูกข้าวว่ามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงมากน้อยแค่ไหน ทั้งนี้อาจมาจากสภาพอันแปรวนแปรของธรรมชาติเป็นสำคัญ จกตารางที่ 12

จากการขยายพื้นที่การเพาะปลูก มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตทางเกษตรอย่างมากที่สุดเท่าที่เดียว ทำให้สามารถเพาะปลูกพืชที่องการได้เพิ่มมากขึ้น เมื่อเพาะปลูกไ้มากก็ย่อมจะมีผลผลิตเพิ่มตามมาก จึงจะเห็นจกตารางที่ 13 ที่ว่าปี 2523 มีเนื้อที่ในการทำนา 907845 ไร่ ปี 2524 มีเนื้อที่ในการทำนา 914397 ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้น 6552 ไร่ ปี 2525 มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นอีกคือ 961620 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2523 คือ 53775 ไร่ นับว่ามีเนื้อที่เพาะปลูกขยายเพิ่มมากที่สุดเท่าที่เดียว ทำให้แต่ละปีที่ผ่านมาเกษตรกรสามารถขยายผลผลิตไ้มากขึ้น รวมพื้นที่แต่ละไรสามารถไ้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้นถึง 3713504 ตัน เหลือจำหน่าย 140404.6 ตัน นับว่าการขยายเนื้อที่ไ้ทำให้มีประสิทธิภาพทางคันผลผลิตมากที่สุดเท่าที่เดียว เพราะเราได้เนื้อที่เก็บเกี่ยวถึง 116470 ไร่ ซึ่งมากกว่าปี 2523 ซึ่งมีเนื้อที่เก็บเกี่ยวเพียง 953309 ไร่ พอขยายเนื้อที่เพาะปลูก เราจะมีเนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มมากขึ้นถึง 207161 ไร่ และเนื้อที่เสียหายก็น้อย จกตารางที่ 13

ตารางที่ 12

แสดงผลการทำนาในจังหวัดนครพนม

พ.ศ.2523 - 2525

ปี พ.ศ.	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลได้ข้าวเปลือก	
		ไร่	เปอร์เซ็นต์		เกวียน	ถัง/ไร่
2523	907845	43116	4.75	864729	25077	29
2524	914397	-	-	914397	27431.91	30
2525	961602	8293	0.87	953309	30505.89	32

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่าผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นดังเช่นในปี 2523 ผลที่ผลิต 29 ถังต่อไร่ คือ 25077 เกวียน ในปี 2524 เพิ่มขึ้นเป็น 30 ถัง/ไร่ คือ 27431.91 เกวียน ปี 2525 เพิ่มขึ้นเป็น 32 ถัง/ไร่ คือ 30505.89 เกวียน จากการที่ผลผลิตเพิ่มขึ้นทุกปีก็เพราะว่าการขยายเนื้อที่การเพาะปลูกเพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเพิ่มของจำนวนพลเมือง เมื่อพลเมืองเพิ่มขึ้นจึงทำให้ผลผลิตต้องเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการ การขยายเนื้อที่การทำนาจึงต้องขยายไปในที่เป็นที่รกร้างไม่ได้ใช้ประโยชน์ ถ้าปล่อยให้ว่างก็รังแต่เป็นที่ตั้งเปลาจึงให้ทำเป็นเนื้อที่ทิ้งในการทำนา แต่ก็ไม่ค่อยขยายเข้าไปในเขตป่าไม้ที่ได้สงวนไว้อันเป็นประโยชน์แก่พื้นที่เหล่านั้นไม่ให้แห้งแล้ง เพื่อจะได้ไม่ทำให้ขาดธาตุอาหารและน้ำที่ไหลเลี้ยงต้นพืช การขยายเนื้อที่แต่ละปีจึงไม่มากนักเพราะขยายออกไปได้จำกัดและอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นก็เนื่องจากการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการทำนา ซึ่งช่วยให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มมากขึ้นและเกษตรกรมีความชำนาญและความรู้ในการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีในการเพาะปลูกรวมทั้งการรู้จักใช้ปุ๋ยให้ถูกต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 13

แสดงการขยายเนื้อที่การทำนาเป็นรายอำเภอ

จังหวัดนครพนม

พ.ศ.2523 - 2525

อำเภอ	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)		
	2523	2524	2525
เมือง	142075	142348	153674
ท่าอุเทน	140000	140035	145072
บ้านแพง	42590	43889	55000
นาหว้า	109875	110528	112100
ศรีสงคราม	78942	79423	80928
ปลาปาก	92763	92987	94241
เรณูนคร	76032	76365	76839
ธาตุนคร	111958	112388	115348
นาแก	113610	115434	128390
รวม	907845	914397	961602

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 การใช้ที่ดินในการปลูกพืชไร่

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรนอกจากจะใช้ที่ดินส่วนมากในการทำนาแล้ว ยังนำการใช้ที่ดินนี้มาทำการปลูกพืชไร่ มีทั้งการใช้ที่ดินสำหรับปลูกพืชไร่โดยเฉพาะและใช้ที่ดินหลังจากถูกเก็บเกี่ยวโดยไร่ที่ทำนาชาวนั้น อย่างไรก็ตามเนื้อที่เพาะปลูกพืชไร่ของจังหวัดนครพนมมีเพิ่มจำนวนขึ้นทุก ๆ ปีและผลผลิตทั้งหมดส่วนมากก็เพิ่มขึ้นด้วย ในปี พ.ศ.2523 มีเนื้อที่ปลูก 46234 ไร่ มีเนื้อที่เสียหาย 967 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.09 ในปี พ.ศ. 2524 มีเนื้อที่ปลูก 42768 ไร่ มีเนื้อที่เสียหาย 56 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.13 ปี พ.ศ.2525 มีเนื้อที่ปลูกพืชไร่ 51098 ไร่ มีเนื้อที่เสียหายถึง 2220 ไร่ ร้อยละ 7.14 จะเห็นได้ว่าถึงแม้ในปี 2525 จะมีเนื้อที่ปลูกพืชไร่ มาก แต่ก็มีเนื้อที่เสียหายมากทีเดียว ฎุไ้จากตารางที่ 14

ตารางที่ 14

แสดงจำนวนเนื้อที่ปลูกพืชไร่และเนื้อที่เสียหาย

จังหวัดนครพนม

พ.ศ.2523 - 2525

ปี พ.ศ.	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย	ร้อยละ
2523	46234	967	2.09
2524	42768	56	0.13
2525	51098	2220	7.14

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม

จากการรายงานการปลูกพืชไร่ของกรมสถิติกรมจังหวัดนครพนม มีเนื้อที่ผลิตและผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นแทบทุกชนิดของพืชไร่ที่ปลูก พืชไร่ที่ปลูกมากได้แก่ มันสำปะหลัง ปอแก้ว ยาสูบ มีข้อสังเกตว่าพืชไร่บางชนิดภายหลังไม่นิยมปลูกกัน เพราะมีปริมาณในท้องตลาดมากราคาต่ำทำให้รายได้ไม่เพียงพอ เช่น ข้าวโพก อ้อย การปลูกยาสูบในจังหวัดนครพนมมีน้อยมากปลูกมากที่สุดคือ มีเนื้อที่เพาะปลูก 5180 ไร่ ในปี 2524 ผลที่ได้คือไร่ก็คือ 5180 ไร่ ประมาณ 1554000 กก. ในปี 2525 มีเนื้อที่ 15184 ไร่ ผลได้ 15184 ไร่ ประมาณ 4555200 กก. ที่มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น เพราะนิยมปลูกกันมากขึ้น เพราะผลผลิตที่ได้คุ้มค่าและได้ราคาสูง แต่พืชไร่บางอย่างเนื้อที่การเพาะปลูกลดลง เพราะหลังจากปลูกมากเรื้อนแล้วผลผลิตออกสู่ตลาดกลับราคาต่ำเพราะมีปริมาณมากทำให้ราคาต่ำควรได้เสียไป แต่พืชไร่บางอันกลับเพิ่มปริมาณมากขึ้นเพราะคนหันมานิยมปลูก จึงทำให้เนื้อที่ในพืชไร่เพิ่มขึ้นชดเชยมากขึ้น ก็ทำให้เนื้อที่ของการปลูกพืชไร่ที่ราคาตกต่ำไปนั้นมันน้อยลง ก็หมุนเวียนไปตามวัฏจักร อย่างเช่น มันสำปะหลัง ในปี พ.ศ.2524 มีเนื้อที่ปลูกถึง 28699 ไร่ ผลต่อไร่ก็ได้ 28699 ไร่ ประมาณ 5739000 กก. แต่ในปี 2525 เนื้อที่การปลูกมันสำปะหลังกลับลดลงเหลือ 8819 ไร่ ผลที่ได้ 8369 ไร่ ประมาณ 1673800 กก. ที่เป็นเช่นนั้นก็คิดว่าในปี พ.ศ.2524 มันสำปะหลังที่ปลูกออกมาให้ปริมาณไ้มากพอ แต่เมื่อเข้าสู่ตลาดกลับไม่ได้ราคาทำให้ในปี พ.ศ.2525 จึงลดการปลูกมันฝรั่งน้อยลง จึงทำให้เนื้อที่การเพาะปลูกเช่นเดียวกับปอแก้วเหมือนกัน ในปี พ.ศ.2524 เนื้อที่เพาะปลูก 5326 ไร่ ผลที่ได้คือไร่ 5326 ไร่ ประมาณ 1065200 กก. ในปี พ.ศ.2525 เนื้อที่การเพาะปลูกกลับลดลงไปมาก มีเนื้อที่ 1538 ไร่ ผลที่ได้ 1258 ไร่ ประมาณ 251600 กก. ที่เป็นเช่นนั้นก็เป็นเหตุผลเดียวกันกับมันสำปะหลังซึ่งเกษตรกรไม่นิยมปลูกในช่วงหลัง ราคาต่ำถึงแม้จะมีปริมาณที่ได้ไม่มากนัก ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15

แสดงเนื้อที่ปลูกพืชไร่และผลิตผลพืชไร่ต่าง ๆ

จังหวัดนครพนม

ปี พ.ศ.2524-2525

ชนิดพืชไร่	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	พ.ศ.2524		เนื้อที่ปลูก (ไร่)	พ.ศ.2525	
		ผลได้(ไร่)	กก.		ผลได้(ไร่)	กก.
ยาสูบ	5180	5180	1554000	15184	15184	4555200
แตงโม	768	712	1424000	1534	1534	3068000
มันเทศ	549	549	988200	-	-	-
ถั่วลิสง	2046	2046	511500	2729	2169	542250
ข้าวโพก	200	200	360000	1281	851	1531800
ปอกระเจา	2477	2470	622384	2835	2742	685590
ฝ้าย	411	411	874213	500	500	977520
ถั่ว	14808.5	14788	1578322	16085	16085	1783645
มันสำปะหลัง	28699	28699	5739000	8819	8369	1673800
ปอแก้ว	5326	5326	1065200	1538	1258	251600

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7 การไร้ที่ดินในการปลูกพืชผัก

นอกจากการทำนาและปลูกพืชไร่แล้ว กสิกรในจังหวัดนครพนมยังนิยมปลูกพืชผักด้วย หลังจากฤดูกาลทำนาเสร็จเรียบร้อยแล้ว การทำสวนผักก็ไ้ผลดีเพราะในช่วงว่าง ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ชาวไร่ทำไร่ก็กรมีเวลาวางใจใ้ไ้ทำการปลูกผักเพื่อรับประทานและนำไปขายที่ตลาดในเมือง ก็ทำให้กสิกรมีรายใ้ การทำสวนผักไ้ผลดีมากใ้เนื้อที่เพาะปลูกที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ในปี 2523 มีเนื้อที่เพาะปลูก 7988 ไร่ มีเนื้อที่เสียหาย 602 ไร่ ในปี พ.ศ.2524 มีเนื้อที่เพาะปลูก 8261 ไร่ เนื้อที่เสียหาย 885 ไร่ ในปี พ.ศ.2525 เนื้อที่เพาะปลูก 10920 ไร่ มีเนื้อที่เสียหาย 763 ไร่ ซึ่งจะเห็นใ้ไ้ว่า แม้ว่าแต่ละปีมีเนื้อที่เพิ่มขึ้นใ้ในการปลูกพืชผัก แต่ก็มีเนื้อที่เสียหายเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีด้วย ดูใ้จากตารางที่ 16

ตารางที่ 16

แสดงจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกและเนื้อที่เสียหายใ้ในการทำสวนพืชผัก
จังหวัดนครพนม
พ.ศ.2523 - 2525

ปี พ.ศ.	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย (ไร่)
2523	7988	602
2524	8261	885
2525	10920	763

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม

การไร้ที่ดินใ้ในการปลูกพืชผักส่วนมากแล้ว เราใ้ที่ดินใ้ในแถบลำห้วย และอาศัยพื้นที่ดินตามแถบลำแม่น้ำโขง และตามบริเวณชายหาดแม่น้ำโขง แม่น้ำสงคราม และตามแหล่งลำน้ำอื่น ๆ เพื่ออาศัยน้ำที่ขุดตามแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้มาใ้เลี้ยงผักใ้กันเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารใ้ที่สงวนใ้สำหรับการใช้งานใ้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตใ้ให้นำไปใ้ใช้ประโยชน์ใ้ด้านการค้าไม่ว่ากรใ้ใ้ใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิใ้ให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำใ้ไปใ้ใช้

จังหวัดนครพนมจึงเป็นแหล่งหนึ่งในการปลูกพืชผักมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะมีแหล่งน้ำอุดมจึงสามารถปลูกพืชผักในฤดูหนาวได้ดี สำหรับเนื้อที่เพาะปลูกตามรายงานของกรมการเกษตรจะเห็นได้ว่ามีเนื้อที่เพาะปลูกบางอย่างเพิ่มขึ้น เช่น ในปี พ.ศ.2524 พริกใหญ่ มีเนื้อที่ปลูก 100 ไร่ ได้ผลผลิต 1200 กก. ปี พ.ศ.2525 มีเนื้อที่ปลูก 175 ไร่ มีผลได้ 175 ไร่ ประมาณ 21000 กก. กระทบ พ.ศ.2524 เนื้อที่ปลูก 379 ไร่ ผลที่ได้ 151600 กก. ปี พ.ศ.2525 เนื้อที่ปลูกเพิ่มขึ้นมากถึง 1305 ไร่ ได้ผลประมาณ 522000 กก. แต่พืชผักบาง อย่างก็มีเนื้อที่เพาะปลูกลดน้อยลง ก็เช่น แตงกวา ในปีพ.ศ.2524 มีเนื้อที่เพาะปลูก 437 ไร่ ผลได้ 524400 กก. ในปี พ.ศ.2525 เนื้อที่ปลูกเหลือ 360 ไร่ ผลได้ 432000 กก. อีกอย่าง ก็คือ ฝรั่งในปี พ.ศ.2524 มีเนื้อที่ปลูกเนื้อที่ 225 ไร่ ผลที่ได้ 63000 กก. ในปี พ.ศ.2525 มีเนื้อที่ 186 ไร่ ผลที่ได้ 590400 กก. ดังตารางที่ 17

สาเหตุที่พืชผักมีปริมาณปลูกเพิ่มขึ้นหรือลดลงนี้ ก็เพราะ ราคาราคาในปีที่ผ่านมาเป็น ตัวกำหนด กล่าวคือถ้ามาราคาในปีที่แล้วของพืชชนิดใดสูงขึ้น กสิกรก็จะปลูกพืชชนิดนั้นมากก็ทำให้ เนื้อที่ในการปลูกพืชชนิดนั้นขยายเพิ่มขึ้น เมื่อมีปริมาณมากเกินความต้องการของตลาดก็ทำให้ราคา ต่ำไปจากราคาที่ควรได้ ในปีต่อมาที่พากันหันมาปลูกพืชชนิดอื่นที่ได้อีก ก็ทำให้พืชผักอย่างเดิม นั้นเกิดการไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดในปีต่อมา ก็ทำให้ราคาสูงขึ้นอีกเช่นนี้หมุนเวียน กันอยู่เป็นวัฏจักร เพราะเกษตรกรเองก็ต้องการได้รายได้มาเลี้ยงครอบครัวของตนเองอย่าง เพียงพอ จึงต้องดูว่าพืชผักไหนที่ปลูกแล้วทำรายได้ให้คุ้มปลูก ถ้าวายได้ทำไม่คุ้มกับการลงทุน ก็เลิกปลูกที่จะปลูกครั้งนี้เป็นต้น

ตารางที่ 17

แสดงเนื้อที่เพาะปลูกและผลิตผลพืชผัก

จังหวัดนครพนม

ปี พ.ศ. 2524 - 2525

ชื่อพืชผัก	พ.ศ. 2524			พ.ศ. 2525		
	เนื้อที่ปลูก(ไร่)	ผลได้		เนื้อที่ปลูก(ไร่)	ผลได้	
		ไร่	กก.		ไร่	กก.
พริกใหญ่	100	100	1200	175	175	21000
พริกเล็ก	1347	1347	289740	1582	1582	348040
กระหล่ำตอก	46	46	46000	328	328	328000
ขิง	98	98	156800	49	49	78400
ถั่วแขก	12	12	21600	113	113	203400
กระเทียม	379	379	151600	1305	1305	522000
ผักกาดหัว	82	82	164000	272	272	544000
ถั่วลิสง	21	21	11550	205	205	112750
มะเขือเทศ	533	528	739200	1900	1900	2660000
กระหล่ำปลี	145	145	145000	1003	1003	1003000
หอมหัวเล็ก	170	170	153000	984	984	885600
หอมแขก	190	190	171000	-	-	-
แตงกวา	1103	1103	1103000	1294	1294	1294000
ถั่วฝักยาว	990	960	326400	926	926	314840
แตงกวา	437	437	524400	360	360	432000
บวบ	165	155	46500	179	179	53700
มะระ	54	54	75600	109	109	-
ผักบุ้ง	439	439	241450	783	783	152600

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ไม่อนุยให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

ชื่อพืชผัก	พ.ศ. 2524			พ.ศ. 2525		
	เนื้อที่ปลูก(ไร่)	ผลได้		เนื้อที่ปลูก(ไร่)	ผลได้	
		ไร่	กก.		ไร่	กก.
ผักกาดขาวปลี	154	154	92400	559	559	335400
ผักคะน้า	218	218	218000	479	479	479000
ผักกวางตุ้ง	228	228	159600	372	372	260400
ผักกาดเขียวปลี	129	129	129000	496	496	496400
มันแกว	35	35	42000	492	492	590400
เผือก	225	225	63000	186	186	534800
ผักทอง	443	403	806000	289	289	578000
ผักชีขาว	379	334	66800	174	174	348000
ผักกาดหอม	139	139	139000	447	447	447000

ที่มา : กรมสถิติกรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.8 การปลูกพืชเขตร้อน

พืชเขตร้อนต่าง ๆ ที่ปลูกปลูกในจังหวัดนครพนมนี้มีอยู่ไม่มากนัก เพราะไม่ค่อยมีเนื้อที่ เหมาะแก่สำหรับปลูกพืชพวกนี้มากนักส่วนมากมีเพียงบริเวณเล็ก ๆ น้อย ๆ ในการใช้ที่ดินสำหรับ ปลูกพืชเขตร้อนส่วนมากจะปลูกกันเพียงในบริเวณบ้าน เช่น มะพร้าว มะม่วง เป็นต้น จึงไม่ค่อยได้ อดมาในรูปของการเปรียบเทียบเป็นการวางไว้ ส่วนพืชเขตร้อนที่นิยมปลูกกันมากก็จะเห็นว่าเน้นพันธุ์ ซึ่งปลูกมากในอำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม และอำเภอธาตุพนม แต่ในปัจจุบันนี้เห็นว่าปลูก น้อยลง เพราะชาวแคลมน้ำในฤดูแล้งนานเกินไปจนกว่าจะได้รับน้ำในต้นฤดูฝนก็ เป็นเวลานานถึง 2 - 3 เดือน จึงทำให้พันธุ์มีอายุสั้นลงกว่าปกติ

4.9 การเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดนครพนม

ตามรายงานของกรมปศุสัตว์ ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2521 มีโคอยู่ 113276 ตัว มีกระบืออยู่ 193475 ตัว สุกร 45305 ตัว เป็ด 703960 ตัว และไก่ 168279 ตัว และจน กระทั่งในปี พ.ศ. 2525 มีโคอยู่ 125409 ตัว มีกระบืออยู่ 234265 ตัว มีสุกร 41237 ตัว เป็ด 146417 ตัว และมีไก่อยู่ 968421 ตัว จากชนิดและจำนวนของปศุสัตว์ที่กล่าวมาแต่นั้น นับได้ว่า จังหวัดนครพนมมีปศุสัตว์เป็นจำนวนมาก ปศุสัตว์เหล่านี้ก็มีการเลี้ยงไว้อย่างละ เล็กน้อยควบคู่กันไปกับการทำนาทำไร่ และมีการเลี้ยงเป็ดและไก่สุกรควบคู่ไปด้วย แต่มีปริมาณไม่ มากนัก ในกรณีครอบครัวหนึ่งมักจะมีการเลี้ยงควายไว้ใช้แรงงานในการทำไร่ทำนา นอกจาก ปศุสัตว์ที่สำคัญที่กล่าวแล้ว ก็มีการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงอย่างอื่นอยู่สักบ้าง แต่เป็นจำนวนเล็กน้อย จึงไม่ค่อยได้แสดงไว้ ปศุสัตว์ที่สำคัญ ๆ ที่แสดงไว้ในตารางที่ 18

ตารางที่ 18

แสดงจำนวนปลูกข้าวและสีข้าวปีที่สำคัญของจังหวัดนครพนม
ปี พ.ศ.2521 - 2525

พ.ศ.	โค	กระบือ	สุกร	เป็ด	ไก่
2521	113276	193475	45305	703900	163279
2522	113276	193475	45305	703900	163279
2523	152921	207440	64434	601430	69160
2524	132925	213286	63553	163670	895782
2525	125409	234265	41237	146417	968421
รวม	637807	1041941	259834	2319317	2259921

ที่มา : สำนักงานปลุกข้าวจังหวัดนครพนม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.10 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของจังหวัดนครพนม เช่น ข้าวพืชไร่ต่าง ๆ พืชผัก และพืชยืนต้น ตลอดจนปศุสัตว์ที่เหลือจากการบริโภคในครอบครัวแล้วนั้น กสิกรได้จำหน่าย แจกเพื่อเป็นรายได้ครอบครัว แหล่งจำหน่ายสินค้าของ กสิกรอาจจะประมวลได้ดังนี้

1. ขายปลีก คือ ขายคราวละเล็กละน้อยให้แก่เพื่อนบ้านหรือขายให้แก่ผู้บริโภคในท้องที่ใกล้เคียง
2. ขายให้แก่พ่อค้าในท้องถิ่น ซึ่งรับซื้อผลิตภัณฑ์จากกสิกรคราวละมากข้างน้อยบาง กสิกรมักจะจำหน่ายจ่ายผลิตภัณฑ์ให้แก่พ่อค้าชนิดนี้มาก และบางทีก็ขายสิ่งของให้แก่กสิกรแทนเงินควย
3. ขายให้แก่พ่อค้าทางถิ่นที่ไปรับซื้อ ซึ่งพ่อค้าประเภทนี้ก็จะทำการซื้อขายติดต่อกับกสิกรเสมอ บางทีอาจจะทั้งตัวแทนรับซื้อข้าวจากชาวนาในท้องที่ด้วย
4. ขายให้แก่โรงสีเหล็กหรือโรงสีใหญ่ที่มีอยู่ในท้องที่ใกล้เคียงหรือตัวแทนของโรงสีใหญ่ที่รับซื้อข้าวเป็นแหล่ง ๆ ไป แล้วจึงนำส่งโรงสีใหญ่อีกทีหนึ่ง
5. ขายให้แก่สหกรณ์ เช่น สหกรณ์ขายข้าวซึ่งมีหลายแห่งคือ ที่อำเภอธาตุพนม และอำเภอเมือง ซึ่งส่วนมากผลัดค้าจะขายให้แก่สหกรณ์ในอำเภอเมือง

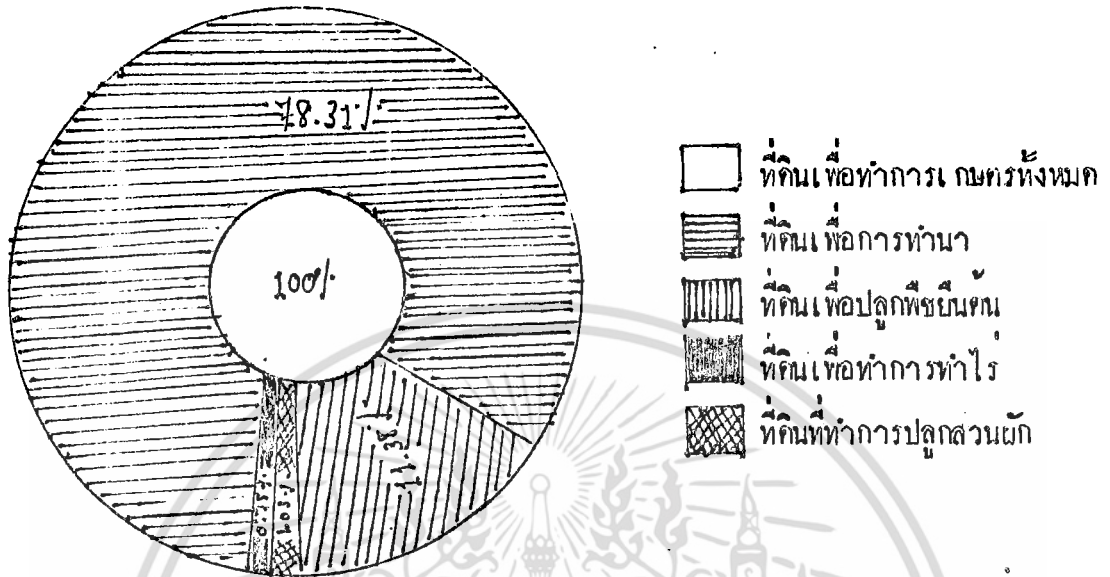
นอกจากนี้การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรนยังจำหน่ายให้แก่บริษัทจังหวัด ธนาคาร เกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด และยังนำไปในจำหน่ายในตลาดประเทศใกล้เคียงอีกด้วย เช่น ลาว การนำไปอาจนำช่างฟากไปเอง หรือพ่อค้าปลีกรวมรวมไปขายอีกทอดหนึ่ง แต่ปัจจุบันการข้ามไปขายที่ฝั่งลาวไม่มีแล้ว เนื่องจากปิดกั้นศุลกากร

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การเกษตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชาติทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย มีพื้นที่เมือง 88 เปอร์เซ็นต์ที่มีอาชีพในทางนี้ สินค้าส่งออกที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรจึงมีมากมาย ประเทศไทยอาจขยายเนื้อที่การเกษตรได้อีกเพียงเล็กน้อย จึงเป็นปัญหาอยู่ว่าสิทธิดีไรท์ที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นอย่างไรจึงจะได้ผลดีเพียงพอแก่ความต้องการ

จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มส่วนมากจะมีที่ดอนก็เฉพาะเนื้อที่ที่อยู่ทางไกลแม่น้ำ ลักษณะทั่ว ๆ ไปแล้วพื้นดินเป็นดินร่วนปนทรายและบนท้องที่มีดินทรายปนกรวด มีฝนตกชุกในอำเภอต่าง ๆ ในฤดูฝน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าอาชีพอื่น ๆ

ในปี พ.ศ. 2525 จังหวัดนครพนมมีพลเมืองทั้งสิ้น 540642 คน เป็นชาย 267613 คน และเป็นหญิงเสีย 273029 คน มีเนื้อที่ทั้งจังหวัด 3257763 .70 ไร่ เป็นเนื้อที่ป่าไม้เสีย 623208.75 ไร่ เนื้อที่ถือครองในการเกษตรมี 1201189 ไร่ เป็นเนื้อที่ของอ่างเก็บน้ำ 18880 ไร่ และเป็นเนื้อที่อื่น ๆ อันได้แก่ที่รกร้างว่างเปล่า เคหะสถาน แม่น้ำถนนหนทางเสีย 1414491 ไร่ ในเนื้อที่การถือครองเพื่อการเกษตร 1218554 ไร่ แยกเป็นเนื้อที่ที่ใช้ในการทำนาข้าวเสีย 961602 ไร่ คิดเป็น 78.31 % เนื้อที่การทำไร่เสีย 91800 ไร่ คิดเป็น 0.75% เนื้อที่การทำสวนผัก 12610 ไร่ คิดเป็น 1.03% และเนื้อที่การปลูกพืชยืนต้น 138723 ไร่ คิดเป็น 11.38% จากเนื้อที่การไ้ที่ดินเพื่อการเกษตรซึ่งมี 1218554 ไร่ คิดเป็น 100% จึงสรุปเป็นแผนภาพข้างล่างนี้

เนื่องจากเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่ในการทำนา ดังนั้นจึงศึกษาผลการทำนาในช่วงฤดูการผลิต 2524/25 จากการศึกษาผลของการทำนา ปี 2524 เนื้อที่การเก็บเกี่ยว 914397 ผลิตที่ได้ 27431.91 เกวียน ในปี 2525 เนื้อที่เก็บเกี่ยว 953309 ไร่ ผลิตที่ได้ 30505.89 เกวียน จะเห็นว่าการทำนาผลิตที่ได้แนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นก็มีปริมาณไม่มากนัก อันเนื่องมาจากสาเหตุการขาดความรู้ความชำนาญในคันเครื่องมือเกษตรกรรม ตลอดจนความรู้ในการเกษตรไม่เพียงพอต่อความต้องการของพลเมือง ส่วนพืชไร่และพืชผักนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก เพราะส่วนมากเกษตรกรนิยมปลูกในระดักรั่ว เรือน ในปี 2524 ปลูกข้าวโพดมีเนื้อที่ 200 ไร่ ผลิตที่ได้ 360000 เกวียน ในปี 2525 กลับเพิ่มขึ้นได้ 1531300 เกวียน จากเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น 1281 ไร่ แต่การปลูกพืชไร่พืชผักนั้นผลผลิตมากน้อยในแต่ละปีนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด แต่ส่วนมากผลผลิตจะเพิ่มขึ้นดังเช่นผักกาดหอม ปี 2524 ผลิตที่ได้ 139000 กก. แต่ในปี 2525 ผลิตที่ได้ 447000 กก. ดังนั้นเกษตรกรจึงจำเป็นต้องหาที่ดินเพื่อทำการผลิตโดยจะเพิ่มรายได้ในครอบครัวเพื่อจะได้ซื้อหาสินค้าอย่างอื่น ๆ มาบำบัดความ ต้องการ เพื่อให้ทันกับการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ อันเนื่องจากพลเมืองเพิ่มขึ้น ความต้องการและแนวโน้มในการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรก็สูงขึ้นด้วย จะด้วยเหตุใดก็ตาม การผลิตสินค้าทางเกษตรของจังหวัดนครพนมมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ระดักรั่ว เรือนแล้วก็เป็นก้าวนำไปเป็นสินค้าสู่ตลาดในช่วงต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การขยายไร่ที่กินเพื่อ เกษตรกรรมในจังหวัดนครพนมเท่าที่ปรากฏมาแล้วนั้น เป็นการขยายเฉพาะด้านเนื้อที่ (Extensive Method) กล่าวคือ เป็นการขยายในเนื้อที่การทำเกษตร โดยเฉพาะการทำนาให้มากขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่าปี 2523 ในเขตอำเภอเมืองนั้นมีเนื้อที่การเพาะปลูกทำนาเพียง 142005 ไร่ ปี 2524 กลับขยายเนื้อที่ออกไปเป็น 142348 ไร่ ปี 2525 ก็ขยายเพิ่มขึ้นเป็น 153674 ไร่ ส่วนอำเภอท่าอุเทน ปี 2523 มี 140000 ไร่ ปี 2524 เพิ่มขึ้นเป็น 140030 ไร่ ปี 2525 เพิ่มขยายขึ้นเป็น 145072 ไร่ เป็นต้น ซึ่งการขยายเนื้อที่การทำนาเช่นนี้ก็ไม่เหมาะสมบางแห่ง เช่น อำเภอนาแก ปี 2523 มีเนื้อที่ 113610 ไร่ พอปี 2524 ขยายเป็น 115432 ไร่ ปี 2525 ขยายเป็น 128390 ไร่ เป็นการขยายเนื้อที่เพาะปลูก โดยการทำลายป่าไม้ซึ่งทำให้พื้นที่เหล่านั้นแห้งแล้ง และปล่อยให้ไม้สากเวรทำนาทำไร่ได้ทั้งหมด การเพิ่มเนื้อที่เหล่านี้จึงเป็นไปได้อย่างจำกัด

เมื่อการไร่ที่กินมีความจำเป็นต่อจกักการขยายเนื้อที่เช่นนี้ ทางเดียวที่กสิกรจะเพิ่มผลผลิตให้มีประสิทธิภาพแต่เพียงพอแก่ความต้องการ ก็โดยการเพิ่มประสิทธิภาพในพื้นที่ที่กินมีอยู่แล้วนั้น กล่าวคือกสิกรต้องมีทุนเพิ่มแรงงาน เพิ่มการ (Intensive Method) ซึ่งเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นด้วย กสิกรของหน่วยงานให้เต็มที่ ต้องเพิ่มทุนในการจัดหาปุ๋ย เครื่องมือ อุปกรณ์ที่สมัยมาช่วยจึงจะสามารถทำให้ผลผลิตทาง ๆ มากขึ้น และมีคุณภาพด้วย จะต้องมี การเพิ่มทางด้านตลาด ป้องกันภัยธรรมชาติ แก้ปัญหาเกษตรกรยากจน การสื่อสาร และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในบางพื้นที่ที่ไม่มีความปลอดภัย ถ้าสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ให้เบาบางลง ก็จะทำให้เกษตรกรสามารถได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรเกี่ยวกับการใช้พันธุ์พืช การใช้ปุ๋ย ก็จะ ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นและได้ราคาดีตามความต้องการของท้องตลาด ซึ่งเป็น เรื่องที่จะของศึกษา และหาวิธีปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

5.1 ปัญหาของการไร่ที่กิน

ในการไร่ที่กินเพื่อ เกษตรกรรมในจังหวัดนครพนม มีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. เนื้อที่กินมักจะขาดแร่ธาตุที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ซึ่งเป็นปัญหาทำให้การเพาะปลูกไม่ไ้ผลตามที่ต้องการ ผลผลิตมีปริมาณน้อยคอบคุณภาพ

2. ขาดความรู้ในก้านเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในด้านการทุนแรงและเวลาทำให้ผลิตผลที่ได้มีปริมาณไม่เพียงพอแก่ความต้องการ เพราะส่วนมากจะใช้เครื่องมือที่ล้าสมัยและทำกันเท่าที่เครื่องมือมีอยู่เท่านั้น

3. เนื้อที่กินและขอบเขตของที่ดิน ส่วนใหญ่แล้วที่กินนั้นมีเนื้อที่อยู่อย่างจำกัด ผลของการใช้ที่ดินส่วนมากแล้วเกษตรกรจะใช้ที่ดินในการทำนาเสียเป็นส่วนใหญ่ เนื้อที่ในการทำนาในเขตจังหวัดนครพนมมีถึง 961602 ไร่ คิดเป็น 78.31% แต่ผลผลิตที่ได้รับ 3050589 เกวียน ประมาณ 32 ถัง/ไร่ ซึ่งจะเห็นว่าผลผลิตที่ได้ต่อไร่ต่ำมาก จึงควรจะมีการแก้ไขในที่กินเหล่านี้ เพื่อให้ได้ผลผลิต/ไร่สูงขึ้น เพื่อจะเพียงพอเพียงแก่ความต้องการของประชากร และพื้นที่กินบางส่วนก็ยังใช้ในการ เพาะปลูกพืชผักไม้ยืนต้นด้วย

4. จะเห็นว่าการชลประทานในจังหวัดนครพนมยังไม่พอเพียง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เ้ทำทำการดำเนินการอย่างเต็มที่ในการช่วยเหลือเกษตรกรในอำเภอสุรกันดาร ฉะนั้นเกษตรกรจึงต้องอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เกษตรกรมีขาดแคลนน้ในการทำนา

5. การคมนาคมขนส่งไม่อำนวยความสะดวกแก่เกษตรกร ในการที่เกษตรกรจะนำผลิตผลมาสู่ตลาดนั้นเชื่องช้า เพราะการคมนาคมจากอำเภอมานุวัตต์จังหวัดนั้นยังไม่สะดวก จึงทำให้ผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้เพื่อจะนำมาถึงผู้บริโภคต้องกินเวลานาน และถนนหนทางก็ไม่ดีทำให้เกิดการเสียหายแก่ผลิตผลเป็นจำนวนมาก

6. จะเห็นว่าเกษตรกรมีความรู้ในด้าน เกษตรน้อย ไม่มีความรู้ความชำนาญเท่าที่ควร จึงทำให้การเพาะปลูกเป็นไปคามเวรตามกรรม ผลผลิตที่ได้ก็ต่ำตามด้วย

7. เมื่อเกษตรกรผลิตผลผลิตที่ได้เพื่อจะนำออกสู่ตลาด แต่ตลาดที่ทำการ รับซื้อมีน้อย และถราค่าผลิตผลที่ขายได้จึงอยู่ในราคาต่ำ ทำให้เกษตรกรไม่มีกำลังใจในการที่จะทำการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

เพาะปลูกเพื่อใหม่ผลผลิตที่มีปริมาณมากและมีคุณภาพที่ดี

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ข้อเสนอด้านและแนวทางแก้ไข

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในจังหวัดนครพนม แม้จะอยู่ในระดับค่าคือประมาณร้อยละ 30 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด แต่การที่จะส่งเสริมให้ราษฎรขยายการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรให้สูงขึ้นนั้น ยากจะทำได้อีกเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้เพราะทางราชการจะต้องสงวนพื้นที่ป่าไม้และที่ว่างเปล่าให้เพียงพอ เป็นสัดส่วนกับจำนวนพล เมืองที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคตอีกด้วย การที่จะเพิ่มปริมาณผลผลิตให้มากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะกระทำโดยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตลงไปในพื้นที่ที่อยู่อย่างจำกัดที่ถือกรรมอยู่แล้ว การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตนั้นถือการอาจทำได้หลายทาง กล่าวคือ

1. ปรับปรุงการบำรุงเนื้อที่เพาะปลูกให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกพืช ฤกษ์มักจะละเลยในการบำรุงดินจนทำให้เนื้อที่ขาดธาตุที่เป็นประโยชน์ออกไป ฤกษ์ควรจะปรับปรุงที่ดินโดยการใส่ปุ๋ยหมักต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ตลอดจนการปลูกพืชคลุมดินโดยใช้พืชตระกูลถั่วปลูกเมื่อหลังฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว เพราะจะเป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ปรับปรุงการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การต่าง ๆ ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อที่จะไถ่นำมาใช้ประโยชน์ในการประกอบกิจการของชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ฤกษ์มักจะใช้ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ล้าสมัย ไม่พยายามศึกษาค้นคว้าหรือจัดหาเครื่องมือสมัยใหม่เพื่อใช้แทนแรงซึ่งจะเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพด้วย
3. ปรับปรุงการชลประทานให้เพียงพอ เพื่อให้ไถ่นำมาใช้ในการกสิกรรมของตนได้ เท่าที่เป็นอยู่ฤกษ์มักจะขาดน้ำในการทำนาที่เพียงพอหรือบางปีมีน้ำมากเกินไป ซึ่งย่อมจะไม่ให้ผลดีทั้งนั้น ปัญหาอันนี้จะแก้ไขได้ด้วยการมีระบบการชลประทานที่ดีเท่านั้น
4. ปรับปรุงผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตให้สูงขึ้นในเนื้อที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น จะทำได้โดยการใส่พันธุ์พืชให้ดีขึ้น แสวงหาความรู้ความชำนาญในการกสิกรรม รู้จักคัดเลือกแก้ไขสภาพที่ล้าหลังให้หมดไป เลือกผลิตพืชที่คิดว่าจะให้ผลดีและคุ้มค่าเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อเผยแพร่ให้ผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ปรับปรุงการคมนาคมขนส่งให้สะดวกและทั่วถึง ซึ่งเป็นหน้าที่ของ รัฐบาลที่จะทอง ให้บริการ คำนึงแก่อสิกร เพราะการคมนาคมขนส่งที่สะดวกนั้นยอมทำให้กสิกรสามารถขนส่งผลผลิต ของคนสู่ตลาดไ้รวดเร็ว เมื่อทำไ้โดยงั้นยอมจะเป็นทางเพิ่มพูนรายไ้ให้แก่อสิกร ซึ่งจะเป็น การจูงใจให้อสิกรหันตัวในการผลิตเพราะเมื่อผลิทยออกมาไ้แล้วมีโอกาสรื้อขายไ้ราคาดี และรวดเร็วทันตามความต้องการของตลาด

6. ขยายสหกรณ์บำรุงที่ดินให้มากขึ้น เพราะเป็นอีกทางหนึ่งที่จะทำให้อสิกรมีความรู้ ความสามารถในการปรับปรุงที่ดินของตนให้มีความอุดมสมบูรณ์ และให้อสิกรมีโอกาสรับบริการ อื่น ๆ ของสหกรณ์บำรุงที่ดินด้วย

7. การปรับปรุงการตลาด ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่จะทำให้อสิกรมีความเข้มขันแข็ง กระฉือรื้อนเพิ่มพูนผลผลิตของตนให้สูงขึ้น การปรับปรุงการตลาดให้ดีขึ้นเป็นทางที่จะช่วยให้อสิกรมีโอกาสจำหน่ายผลผลิตของตนไ้ราคาสูงและสะดวกสบาย เมื่อผลิทยแล้วไ้จำหน่ายใน ราคาพอสมควร ยอมจะทำให้อสิกรเร่งปรับปรุงการผลิตของตนให้ไ้ผลดียิ่งขึ้น เพราะการตลาด มีประสิทธิภาพเมื่อกสิกรมีรายไ้สูงก็ยอมจะส่งเสริมให้สภาพความเป็นอยู่ของกสิกรดีขึ้น นั่นคือ ทางหนึ่งที่จะปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพของกสิกรให้สูงขึ้น

บรรณานุกรม

พจน์ บุญยรัตพันธุ์. คู่มือการศึกษางานพัฒนาชุมชน. กองส่งเสริมเผยแพร่กรรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2516.

รายงานประจำปี พ.ศ.2518 - พ.ศ.2521, กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การขาย และการซื้อแห่งประเทศไทย จำกัด.

รายงานสถิติประจำปี พ.ศ.2521 - 2525, สำนักงานปลัดทั่วไป จังหวัดนครพนม.

รายงานสถิติประจำปี พ.ศ.2523 - 2525, สำนักงานเกษตรจังหวัด จังหวัดนครพนม.

รัชณี สันเท็ง. การพัฒนาการเกษตร, งานแต่งงานกองนโยบายที่ดินและแผนงานกรมพัฒนาที่ดิน, มิถุนายน 2520.

สุรพงษ์ อินทรเสมา. "การวิเคราะห์การใช้ที่ดิน" วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2515.

แสวง ชัชวาระชุม. "เศรษฐกิจศาสตร์สหกรณ์" รายงานการศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2515.